

Nr 119.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att Lifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, föreliggande framställningar om ändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m. samt anför därvid följande.

Postverket.

Postdirektionernas arbetsförhållanden m. m. Den 26 mars 1947 uppdrog generalpoststyrelsen åt första byråns driftavdelning att verkställa översyn över postdirektionernas arbetsförhållanden och arbetsmetoder. I juli 1948 framlade avdelningen sina utredningsresultat och förslag. Med anledning av utredningen föreslår styrelsen, att befattningen postinspektör införes i personalförteckningen i Ca 29, att ett antal för närvarande på förordnande uppehållna befattningar vid postdirektionerna uppföres på ordinarie stat samt att vissa tjänster vid dessa tjänsteställen uppflyttas i lönegrad.

För närvarande finnas 7 postdistrikt, nämligen Södra (S D), Västra (V D), Östra (Ö D), Stockholms (Sth D), Mellersta (M D), Nedre norra (N ND) och Övre norra (Ö ND). Chefen för postdistrikt är postdirektör (Cp 10). Som souschef tjänstgör vid varje postdistrikt en överkontrollör (Ca 27).

Den nya organisationen av postdirektionerna innebär, att varje postdirektion — under postdirektören och dennes souschef, vilken sistnämnde föreslås uppflyttad till postinspektör i Ca 29 — skall organiseras på en drift- och personalavdelning, en trafikavdelning, en kameralavdelning (dock att de kamerala ärendena vid postdirektionen i Ö ND skola handläggas inom drift- och personalavdelningen) samt en registratorsexpedition.

Det har befunnits lämpligt att inom drift- och personalavdelningarna hålla kompetens- och arbetsområdena åtskilda för de tjänstemän, som vid dessa avdelningar skola leda handläggningen av drift- resp. personalärendena. Driftledaren föreslås placerad i överkontrollörs grad (Ca 27) vid envar av postdirektionerna i S D, V D, Ö D, Sth D och M D och i förste kontrollörs grad (Ca 25) vid postdirektionen i N ND. Personalledaren åter placeras i förste kontrollörs grad vid envar av de fem förstnämnda postdirektionerna och i kontrollörs grad (Ca 23) vid sistnämnda postdirektion. Vid postdirektionen i Ö ND beräknas postinspektören kunna leda handläggningen av de vid postdirektionen till en gemensam avdelning sammanförda drift-, personal- och kameralärendena.

Föreståndarna för trafikavdelningarna föreslås vid samtliga postdirektioner placerade i förste kontrollörs grad.

För föreståndarna för kameralavdelningarna vid postdirektionerna i S D och V D föreslås förste kontrollörs grad. Vid postdirektionerna i Ö D, Sth D och M D ifrågasättes kontrollörs grad, medan förste postassistents grad (Ca 21) ansetts tillfyllest för kameralavdelningens föreståndare vid postdirektionen i N ND.

Registratorsexpeditionerna anses böra förestås vid postdirektionen i Ö ND av kontorist (Ca 13) och vid postdirektionerna i övriga distrikt av kansliskrivare (Ca 15).

För här angivna ändamål skulle alltså erfordras 7 postinspektörer, 5 överkontrollörer, 15 förste kontrollörer, 4 kontrollörer, 1 förste postassistent, 6 kansliskrivare och 1 kontorist, tillhoppa 39 ordinarie befattningar.

Behovet av ordinarie befattningar i övrigt vid de olika postdirektionerna framgår av följande sammanställning.

Distrikt	Kontrollör Ca 23	Förste postas- sistent Ca 21	Kontors- skrivare Ca 19	Kansli- skrivare Ca 15	Kontor- ist Ca 13	Kansli- biträde Ca 11	Kontors- biträde Ca 8	Summa
S D.....	3	8	1	—	4	4	4	24
V D.....	2	8	1	—	3	4	4	22
Ö D.....	2	7	1	—	2	4	3	19
Sth D.....	2	11	1	—	3	5	7	29
M D.....	2	7	1	—	2	3	2	17
N ND.....	1	3	—	1	2	—	5	12
Ö ND.....	2	3	—	—	2	—	2	9
Summa	14	47	5	1	18	20	27	192

Enligt förslaget erfordras således sammanlagt 171 ordinarie befattningar. Till jämförelse må nämnas, att totala antalet befattningar vid postdirektionerna för närvarande utgör 168, av vilka 114 äro ordinarie och 54 tillfälliga.

Den nya organisationen av postdirektionerna beräknas medföra en årlig kostnadsökning av omkring 123 000 kronor. Den har delvis genomförts och beräknas vara helt genomförd den 1 juli 1949.

Generalpoststyrelsen.

Styrelsen har beträffande förslaget om *införande av postinspektör i Ca 29* anfört i huvudsak följande.

Postdirektören har till allmänt åliggande att i enlighet med bestämmelserna i instruktionen för postdirektionerna och övriga av styrelsen utfärdade föreskrifter övervaka de postala anordningarna inom distriktet samt att i mån av befogenhet själv vidtaga eller hos styrelsen föreslå erforderliga åtgärder.

Det vore orimligt att påfordra att alla initiativ, ställningstaganden och beslut skola ankomma på postdirektören personligen. Postdirektören kan i mångt och mycket endast medhinna att uppdra riktlinjerna för distriktets skötsel. I och med att postdirektörens befogenhet och verksamhetsområdet mer och mer utvidgats, framträder i ännu högre grad än hittills behovet av att såsom hans närmaste man anställas en väl kvalificerad tjänsteman.

De åligganden, som för närvarande åvila postdirektören äro alltför betungande. Därest postdirektören överhuvud taget skall kunna bära den arbetsbörda, som följer med ansvaret för postdistriktets allmänna och drift-ekonomiska skötsel är det därför nödvändigt, att genom delegering av beslutanderätt befria honom från en icke oväsentlig del av de löpande göromålen. Därigenom utvinnes även, att han i större utsträckning kan ägna sig åt den för en ekonomisk drift betydelsefulla administrationen och översynen av distriktet. I anslutning till det anförda ämnar styrelsen på souschefen överlåta bl. a. beslutanderätten i vissa viktigare personalfrågor, vilka postdirektören hittills personligen avgjort.

I detta sammanhang vill styrelsen framhålla, att den ytterligare decentralisering av arbetsuppgifter och beslutanderätt, som nyligen genomförts, och som ur organisatorisk-rationell synpunkt sett befunnits nödvändig med hänsyn till de senaste årens oerhörda stegring av poströrelsen, ställt nya krav på distriktsledningen. I den mån ärenden av administrativ eller ekonomisk art överflyttas till underordnat organ, ökas behovet av övervakning från den överordnade myndigheten. Sedan postmästarna nu fått en avsevärt ökad befogenhet måste man därför ställa större fordringar än tidigare på förmågan även hos postdirektörens ställföreträdare att bedöma ändamålsenligheten av de åtgärder postmästarna vidtagit med stöd av dem sålunda tillerkänd befogenhet.

När postdirektören av tjänsteresa eller eljest är förhindrad att å stationsorten utöva sin tjänst, har souschefen att avgöra de ärenden, beträffande vilka postdirektören icke förbehållit sig att själv fatta beslut. Vid sidan av detta ställföreträdarskap, har souschefen att i första hand biträda postdirektören med distriktets allmänna skötsel. En stor del av postdirektörens inspektions- och inventeringsverksamhet åvilar jämväl souschefen. I samma mån som personalen och antalet postanordningar ökat och postverket tillförts nya rörelsegrenar har sistnämnda arbetsuppgift blivit allt mera krävande och ansvarsfull. I enlighet med föreskrifterna i postdirektionsinstruktionen inspekteras och inventeras postkontor, som förestås av postmästare av klasserna 27—31 i regel av postdirektören. Som ett viktigt led i strävandena att lätta postdirektörernas arbetsbelastning, blir det emellertid nödvändigt att i anslutning till omorganisationen av postdirektionerna överföra bl. a. det stora flertalet inspektioner och inventeringar av postkontor av klass 27 från postdirektören till dennes ställföreträdare.

Av vad anförts framgår, att det på de i Ca 27 placerade souscheferna (överkontrollörerna) vid postdirektionerna måste ställas synnerligen höga krav icke bara i fråga om allmän erfarenhet och duglighet utan även i fråga om administrativ skicklighet och ledaregenskaper samt vilja att ta ansvar. Dessa fordringar komma att bli ännu större efter omläggningen av postdirektionsarbetet. Styrelsen är medveten om att dessa tjänster redan nu äro för lågt värderade i lönehänseende. Enligt styrelsens bestämda uppfattning synes en uppflyttning av här ifrågakvarande souschefstjänster från Ca 27 till lägst Ca 29 ofrånkomlig.

Vid en dylik uppflyttning anses för tjänsterna icke lämpligen kunna användas någon av nuvarande benämningen å tjänster i Ca 29 vid postverket. Postdirektionsutredningen har föreslagit titeln postinspektör, vilket förslag understötts av postdirektörerna och posttjänstemännens förening. Styrelsen finner en sådan titel lämplig och med hänsyn till souschefernas åligganden adekvat.

Såsom förut framhållits erfordras efter omorganisationen av postdirektionerna 5 överkontrollörer och 15 förste kontrollörer. Då för närvarande för ändamålet disponeras 5 förste kontrollörsbefattningar föreslår styrelsen *inrättande av 5 överkontrollörs- och 10 förste kontrollörstjänster*. Till stöd härför anför styrelsen i huvudsak följande.

En av huvudpunkterna i omorganisationsförslaget är uppdelningen av verksamheten vid postdirektionerna i naturligt avgränsade avdelningar. En sådan uppdelning är erforderlig för att förvaltningsförfarandet skall kunna effektiviseras och påskyndas. Uppdelningen är vidare nödvändig, därest — med utnyttjande av den vertikala arbetsfördelningsformens fördelar —

det ökade personalbehovet skall kunna fyllas huvudsakligen med arbetskraft ur den s. k. kontorskarriären. En grundförutsättning för att syftemålet med organisationsförändringen skall ernås, är emellertid att posterna som avdelningschefer besättas med tjänstemän med mycket goda kvalifikationer. Sådan avdelningschef måste nämligen bl. a. äga förmåga att organisera, planera, leda och förtroendefullt samarbeta med över- och underordnad personal icke endast vid postdirektionerna utan även och främst vid de postdirektionen underlydande postanstalterna. Det synes därför motiverat, att i första hand de tjänstemän, som närmast skola handha de ur driftsekonomisk synpunkt viktigaste grenarna av postdirektionernas verksamhet, placeras i relativt höga lönegrader, något som även är angeläget för att undvika alltför täta ombyten å de högre befälstjänsterna. Då dessa avdelningschefer därtill komma att — utrustade med avsevärt utvidgade befogenheter — få arbeta förhållandevis självständigt, synes en högre lönegradsplacering än mer motiverad.

Vad beträffar *drift- och personalavdelningarna* har det befunnits lämpligt att i princip hålla kompetens- och arbetsområdena åtskilda för de tjänstemän, som inom dessa avdelningar skola leda handläggningen av drift- resp. personalärendena. Det är sålunda avsett, att personalledaren icke skall stå i lydadsförhållande till driftledaren eller tvärtom. Den senare bör av här nedan anförda skäl erhålla den högre tjänsteställningen. Däremot har det syns ändamålsenligt, att drift- och personalledarna få disponera över gemensam kanslipersonal. En dylik samordning av arbetsuppgifterna beräknas skapa de bästa förutsättningarna för en utjämning av arbetsbelastningen. I detta sammanhang bör också bemärkas, att ett beslut i en driftfråga mycket ofta måste åtföljas av en postdirektionens åtgärd med avseende på personaldisponeringen.

Vid en var av de fem största postdirektionerna finnes en förste kontrollörstjänst. Innehavarna av dessa tjänster äro numera samtliga placerade som föreståndare för de s. k. personalavdelningarna, där de ha att leda handläggningen av såväl drift- som personalärenden. Den hastigt fortgående rörelseutvecklingen har emellertid lett till att förste kontrollörerna måste ägna övervägande delen av sin arbetstid åt större organisationsundersökningar m. m. vid distriktets olika postanstalter. Det tillkommer vidare förste kontrollören att på uppdrag av postdirektören verkställa bl. a. inspektion och inventering av mindre postkontor samt postexpeditioner ävensom vissa andra förrättningar, t. ex. utredningar i disciplinära ärenden m. m. Den sålunda inträdda förskjutningen i förste kontrollörens arbetsuppgifter till att väsentligen avse rena driftärenden har i praktiken medfört, att ledningen av drift- och personalärendena vid flera postdirektioner redan måst uppdelas på en driftledare och en personalledare. För ändamålet ha inrättats tillfälliga befattningar.

Driftledaren inom vart och ett av de fem sydliga postdistrikten kommer att i praktiken få svara för att personaluppsättningen vid postanstalterna, av vilka åtskilliga förestås av postmästare i Ca 27 och högre lönegrad, är riktigt avvägd efter växlingarna i trafikomfånget, att övertidstjänstgöringen begränsas, att postanordningarna äro lämpligt organiserade etc. Vidare skall i hans åliggande ingå att planera och leda överhuvudtaget alla stora undersökningar inom distriktet av betydelse för verkets driftekonomi. Under sådana förhållanden synes det styrelsen självklart, att driftledaren bör ges en jämförelsevis hög löneställning. Styrelsen finner det sålunda motiverat, att driftledaren vid en var av postdirektionerna i S D, V D, Ö D, Sth D och M D med hänsyn till arten och vikten av göromålen placeras i överkontrollörs grad (Ca 27). Vad N ND beträffar anser styrelsen i likhet med post-

direktionsutredningen, att skälen för driftledarens inplacering i Ca 27 icke är så starkt framträdande som i fråga om de nyssnämnda fem distrikten. Styrelsen föreslår därför, att driftledaren i N ND erhåller förste kontrollörs (Ca 25) tjänsteställning.

Med den befogenhet, som kommer att tilläggas personalledarna vid postdirektionerna i S D, V D, Ö D, Sth D och M D följer ställningstaganden av sådan grannlaga art och sådan räckvidd, att en placering i lägre grad än förste kontrollörs enligt styrelsens uppfattning näppeligen kan komma i fråga. Vid postdirektionen i N ND anses personalledaren av samma skäl, som åberopats beträffande driftledaren, böra placeras i kontrollörs grad (Ca 23).

Föreståndarna för postdirektionernas *trafikavdelningar* inneha kontrollörs grad (Ca 23). Denna lönegradsplacering är enligt styrelsens uppfattning oskäligt låg. Postdirektionsutredningen har förordat en vittgående delegering av beslutanderätt till dessa avdelningschefer. Styrelsen har funnit åtgärden av behovet påkallad. Genom den ökade befogenheten kommer ansvarsställningen för trafikavdelningarnas föreståndare att bli en helt annan än den nuvarande. För att kunna bereda och föredraga inkommande framställningar om nyinrättande av trafikånordningar eller utbyggnad och anpassning i övrigt efter trafikvolym och ortsförhållanden m. m. av redan befintliga dylika ånordningar, måste trafikledaren vidare besitta gott omdöme och uppslagsrikedom. Jämväl den kontinuerliga översynen av landsbygdens postförhållanden ställer stora krav på trafikavdelningarnas föreståndare icke minst i fråga om planeringsarbetet. Vid denna översyn gäller det sålunda att exempelvis avgöra huruvida postbefordringslinjer lämpligen kunna omregleras eller sammanslös eller om mindre poststationer kunna indras och ersättas med andra enklare postanordningar till förbilligande av driftkostnaderna. Slutligen kommer inordnandet i trafikavdelningarna av nuvarande reklamations- (kontroll-)avdelningar, d. v. s. avdelningarna för handläggning av, förutom reklamationer, ärenden rörande bl. a. felaktigheter beträffande postförsändelser, utebliven post, expeditionella fel och försummelser vid postutväxling, att medföra ökat ansvar för avdelningschefen.

Det anförda måste anses utgöra ett fullgott motiv för den av postdirektionsutredningen föreslagna inplaceringen av föreståndarna för trafikavdelningarna vid postdirektionerna i förste kontrollörs grad (Ca 25).

Kameralavdelningen förestås för närvarande, vid postdirektionen i S D av en kontrollör (Ca 23) och vid postdirektionen i V D av en t. f. förste kontrollör (Ca 25). Vid sistnämnda postdirektions kameralavdelning uppehålls icke den fasta kontrollörstjänsten under tiden.

Postdirektionsutredningen har föreslagit, att de göromål och befogenheter, som äro förenade med uppdragen såsom vicevärd för postverkets fastigheter i Malmö och Göteborg, skola överflyttas till kameralavdelningarna vid postdirektionerna i S D resp. V D och att föreståndarna för dessa avdelningar i samband därmed uppflyttas från kontrollörs (Ca 23) till förste kontrollörs grad (Ca 25). Styrelsen, som finner det ändamålsenligt, att förvaltningen av de förhållandevis stora fastigheter, varom här är fråga, införlivas i vederbörande kameralavdelningars tjänsteåligganden, biträder förslaget icke minst med beaktande av att ånordningen kommer att innebära kostnadsminskning. Det belopp, som inbesparas i vicevärdsarvodet, är nämligen större än de ökade avlöningskostnaderna.

Vicevärdsarvodena uppgå för år räknat vid S D till 1 360 kronor och vid V D till 1 750 kronor.

När styrelsen föreslår, att föreståndarna för kameralavdelningarna vid

postdirektionerna i S D och V D placeras i förste kontrollörs grad (Ca 25) har hänsyn även tagits till den omständigheten, att dessa postdirektioners kameralavdelningar även i övrigt äro de största.

Statens lönenämnd.

Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot de av generalpoststyrelsen föreslagna förändringarna i postdirektionernas organisation eller den ifrågasatta lönesättningen. Vad särskilt angår postinspektörstjänsterna i Ca 29 har lönenämnden funnit den föreslagna löneställningen motiverad med hänsyn till souschefens ställning såsom postdirektörens närmaste man och ställföreträdare samt de därmed förenade arbetsuppgifterna.

Departementschefen.

De av generalpoststyrelsen på grundval av verkställd utredning rörande postdirektionerna beslutade förändringarna av direktionernas organisation innebära bl. a. viss omfördelning av arbetsuppgifterna icke blott inom direktionerna utan även mellan styrelsen och direktionerna samt mellan direktionerna och de underlydande postanstalterna. Den nya organisationen har delvis genomförts och beräknas vara helt genomförd den 1 juli 1949.

Enligt min mening innebär den nya organisationen en rationell anpassning av personalbehovet efter de ökade krav, som trafikutvecklingen lett till. Den omvärdering av lönesättningen för vissa tjänster, som styrelsen föreslagit, föranleder icke någon erinran från min sida. Jag tillstyrker därför, att benämningen postinspektör införes i tjänsteförteckningen i Ca 29 samt att de sju överkontrollörer, som vid postdirektionerna fungera som postdirektörernas närmaste män och ställföreträdare, uppflyttas till postinspektörer. Vidare tillstyrker jag, att de fem befattningshavare, som vid postdirektionerna i de fem sydliga distrikten leda handläggningen av driftärendena, erhålla överkontrollörs tjänsteställning samt att förste kontrollörs tjänsteställning avses för de fem befattningshavare, som vid nämnda postdirektioner leda handläggningen av personalärendena liksom för den befattningshavare, som vid postdirektionen i Nedre norra distriktet leder handläggningen av driftärendena. Samma tjänsteställning bör avses för de kontrollörer, som för närvarande förestå postdirektionernas trafikavdelningar, samt de två kontrollörer, som vid postdirektionerna i Södra och Västra distrikten förestå kameralavdelningarna.

Vid bifall härtill skulle alltså 7 postinspektörer i Ca 29 införas i den av riksdagen fastställda personalförteckningen. Vidare skulle antalet överkontrollörer i Ca 27 minskas med 2 och antalet förste kontrollörer i Ca 25 ökas med 10.

Beträffande den av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckningen innebär styrelsens av mig tillstyrkta förslag ökning av antalet kontrollörer i Ca 23 med 1, antalet förste postassistenter i Ca 21 med 15, antalet kontorsskrivare i Ca 19 med 5, antalet kansliskrivare i Ca 15 med 3, antalet kontorister i Ca 13 med 16 och antalet kanslibiträden i Ca 11 med 7 samt minskning

av antalet postassistenter i Ca 19 med 11 och antalet postexpeditörer i Ca 15 med 2. Förslag om härav föranledda förändringar i personalförteckningen för tjänster i högst Ca 23 torde sedermera få underställas Kungl. Maj:t.

Inrättande av 2 förste kontrollörstjänster i Ca 25 och 1 byråsekreterartjänst i Ca 24. Förste kontrollörstjänsterna äro avsedda för postkontoren i Skellefteå resp. Örnsköldsvik. Byråsekreterartjänsten erfordras för avdelningen för ärenden av driftekonomisk och organisatorisk art inom första byrån.

Generalpoststyrelsen.

Styrelsen erinrar, att statsmakterna år 1947 godkänt av styrelsen framlagt förslag till omorganisation av postkontoren. Enligt detta förslag skulle souschefstjänsterna vid postkontoren av klass 1 A (numera 29) med undantag av de fyra största postkontoren placeras i Ca 25. De föreslagna båda *förste kontrollörstjänsterna* vid postkontoren i Skellefteå resp. Örnsköldsvik motiveras av den uppflyttning av dessa postkontor till klass 29, som ägt rum den 1 juli 1948 i anledning av den då genomförda klassificeringen av trafikanstalterna.

Den arbetsledande och kontrollerande personalen vid postkontoret i *Skellefteå* utgöres, förutom postmästaren, av en kontrollör, som vid sidan av redogörargöromålens handhavande nödgats fungera både som postmästarens närmaste man och som driftledare, en förste postassistent i Ca 21 och en överpostexpeditör i Ca 19. Under postkontoret lyder ett mycket stort antal postanordningar (4 postexpeditioner, 49 poststationer, 41 postombud, 14 lädbrevbäringslinjer, 2 lantbrevbäringslinjer, 32 postföringslinjer, 45 lös-väskbefordringar, 12 tidningsbefordringar, 4 brevlådbefordringar och 26 lös-väskvärdare). Detta medför ett betydande administrativt arbete. Postkontorsrådet, som omfattar en folkrik bygd, befinner sig i ständig utveckling, varför postmästaren måste ägna en avsevärd tid åt trafikärenden samt åt förhandlingar med befolkningen och postföringsentreprenörerna. Inspektionsresor och andra förrättningar utom stationsorten ta en betydande tid i anspråk.

För att bereda postmästaren och kontrollören erforderlig arbetslindring har det efter verkställd undersökning visat sig nödvändigt att fr. o. m. den 1 november 1948 överflytta icke blott vissa av postmästarens åligganden och befogenheter utan även huvudparten av kontrollörens personalledning på en souschef (t. f. förste kontrollör). Härigenom har kontrollören-redogöraren kunnat överta en del av förste postassistentens mera kvalificerade arbetsuppgifter. De övriga ha överförts på överpostexpeditören, som i stället befriats från andra göromål, vilka överflyttats på personal i kontorskarriären. Efter denna göromålsförskjutning, huvudsakligen uppifrån och nedåt, har förste postassistenttjänsten icke behövt uppehållas. Omorganisationen, som visat sig vara ändamålsenlig, synes böra bli bestående. Den medför icke någon ökning av antalet befälstjänstemän.

Även vid postkontoret i *Örnsköldsvik* är postmästarens arbetsbörda alltför stor. Postkontoret har ett vidsträckt förvaltningsområde, som bl. a. omfattar 6 postexpeditioner, 39 poststationer, 18 postombud, 1 diligenslinje, 16 lädbrevbäringslinjer, 31 lantbrevbäringslinjer, 21 postföringslinjer, 20 lös-väskbefordringar, 5 tidningsbefordringar, 8 brevlådbefordringar och 33 lös-väskvärdare. Postkontorets belägenhet i ett tätbebyggt och under snabb ut-

veckling varande handels-, industri- och sjöfartscentrum påkallar ständiga initiativ och utredningar från postkontorsledningens sida. Tjänsteresor ta en stor del av postmästarens arbetstid i anspråk.

Med hänsyn till de omfattande administrativa göromålen vid postkontoret har den arbetsledande och kontrollerande personalen — en kontrollör (redogörare), en förste postassistent i Ca 21 och en överpostexpeditör — tid efter annan måst tillföras förstärkning genom uppehållande av tillfälliga befattningar.

Även vid postkontoret i Örnsköldsvik erfordras en särskild souschef. Då en omorganisation med hänsyn till postkontorsledningens stora arbetsbelastning icke tålde uppskov, medgav styrelsen, att en förste kontrollörstjänst i Ca 25 fr. o. m. den 1 juli 1948 finge uppehållas på förordnande. Sedan den 1 augusti 1948 utgår vikariatslön till den förordnade tjänstemannen. Då förste kontrollörstjänsten-souschefstjänsten icke för framtiden kan undvaras, synes den böra uppföras på ordinarie stat. Genom styrelsens driftavdelning har undersökts möjligheten att i samband med förste kontrollörstjänstens inrättande åstadkomma en sådan göromålsförskjutning uppifrån och nedåt, att någon av de biträdande befälstjänstemännen kunde ersättas med tjänsteman i kontorskarriären. Vid undersökningen konstaterades, att förutsättningar för ett dylikt utbyte av tjänster icke för närvarande föreligga. Däremot har genom andra organisatoriska ändringar en eljest oundgänglig ökning av den för kassatjänst erforderliga personalen kunnat undvikas.

Avdelningen för ärenden av driftekonomisk och organisatorisk art inrättades den 1 juli 1944. Den förestås av en byrådirektör, som till sitt förfo-gande har 2 förste byråsekreterare i Ca 29, 1 byråsekreterare i Ca 24, 1 kontrollör i Ca 23 och 2 förste postassistenter i Ca 21. Den föreslagna *byråsekreterartjänsten* erfordras på grund av att den nuvarande personalen är otillräcklig för avdelningens omfattande och viktiga arbetsuppgifter. Vid avdelningens inrättande förutsattes också, att personalstyrkan skulle successivt ökas.

De båda förste byråsekreterarna ha till främsta uppgift att leda större organisations- och rationaliseringsundersökningar. De biträdas därvid ofta av andra tjänstemän vid driftavdelningen, vilka måste självständigt svara för vissa avsnitt av undersökningarna och vara behjälpliga med undersökningens resultatets sammanfattning och redovisning. På grund av knappheten på personal inom driftavdelningen har det icke varit möjligt att bereda förste byråsekreterarna erforderlig biträdeshjälp.

Trots att tillräcklig personal sålunda icke kunnat avdelas för de större organisationsundersökningarna har även den för göromål av mera löpande karaktär disponibla personalen varit alltför knapp. De talrika och för postverkets personalkostnader synnerligen betydelsefulla ärendena om personalbeståndet vid de olika tjänsteställena ha icke alltid kunnat ägnas en så ingående prövning, som vore önskvärd. Endast i relativt ringa utsträckning har det varit möjligt att verkställa undersökningar på ort och ställe.

På grund av den otillräckliga personal som stått till driftavdelningens förfogande, har det varit nödvändigt att tills vidare uppskjuta undersökningar av stor betydelse för postverkets driftsekonomi. Bland de frågor, som påkalla mera omfattande undersökningar under den närmaste tiden, må nämnas brevbäringens organisation och brevbärapersonalens arbetsförhållanden, kassatjänsten och kassatjänstemännens arbetsförhållanden samt om-

klassificering av postkupéerna. Det synes även oundgängligt att snarast möjligt verkställa självkostnadsberäkningar för olika rörelsegrenar inom postverket. Redan påbörjade undersökningar om möjligheterna att i ökad utsträckning använda mekaniska hjälpmedel i posttjänsten böra utvidgas och intensifieras. Icke minst med hänsyn till det nuvarande läget på arbetsmarknaden synes det angeläget att tillvarata alla möjligheter att minska postverkets behov av arbetskraft.

Innehavaren av den nya byråsekreterartjänsten skulle närmast få till uppgift att självständigt företaga vissa organisations- och personalundersökningar vid olika tjänsteställen.

Statens lönenämnd.

Generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag ha icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

Ej heller jag har funnit anledning till erinran mot generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag. Jag tillstyrker därför, att de föreslagna förste kontrollörs- och byråsekreterartjänsterna upptagas i den av riksdagen fastställda personalförteckningen för postverket. I samband härmed kan en förste postassistenttjänst i Ca 21 indragas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut härom.

Övriga av departementschefen tillstyrkta förslag. Generalpoststyrelsen har vidare föreslagit uppflyttning av *dels* kamrern å bankavdelningen från Ca 29 till byrådirektör i Ca 31, *dels* förste byråsekreteraren för allmänna ärenden å bankavdelningen från Ca 27 till Ca 29, *dels* föreståndaren för postverkets skattekontor från förste kontrollör i Ca 25 till förste revisor i Ca 27, *dels* kontrollören å samma kontor från Ca 23 till revisor i Ca 24, *dels* ock kontrollören å statens intressekontor från Ca 23 till aktuarie i Ca 24.

Generalpoststyrelsen.

I postsparbanken och postgirorörelsen innestående medel uppgå till i runt tal 2,9 miljarder kronor. Vid överläggningar och beslut i ärenden rörande medelsförvaltningen består styrelsen av generaldirektören, tre postsparbanksfullmäktige och postsparbankschefen, tillika föredragande. De ekonomiska spörsmålen måste i viss utsträckning anförtros åt postsparbankschefens närmaste medarbetare, *kamrern å bankavdelningen*. Detta sammanhänger med att postsparbankschefen, som även har att utöva den allmänna ledningen av bankavdelningens organisation i stort, måste ägna en avsevärd del av sin tid åt de omfattande och komplicerade personal-, organisations- och rationaliseringsfrågor, som ständigt äro aktuella inom ett företag av bankavdelningens storlek och struktur.

Då bankavdelningen numera torde vara landets största kreditinstitut, måste av kamrern självfallet krävas ekonomisk blick, gott omdöme och utpräglad ansvarskänsla för att han skall kunna bereda ärenden, som röra

medelsförvaltningen. Varje mera betydelsefullt ställningstagande måste föregås av ingående undersökningar och kalkyler, vilka som regel utföras av kamrern. Det är därför av vikt, att han icke blott kan i möjlig mån förutse fluktuationer i postsparbankens och postgirots ekonomiska ställning utan även förmår att bedöma det allmänt ekonomiska läget. Härför krävs, att han uppehåller god kontakt med andra kreditinstitutioner samt att han äger erforderlig kännedom om dessas verksamhet. Han måste dessutom ingående förhandla med lånesökande eller representanter för låntagarintressen.

Kamrern, som enligt den för styrelsen gällande arbetsordningen skall närvara vid styrelsens behandling av utlåningsärenden, har att föranstalta om de expeditioner, som föränledas av styrelsens beslut. Han ansvarar därvid för att medel, som skola tillställas låntagare, behörigen utanordnas samt att vederbörliga skuldförbindelser och säkerhetshandlingar avlämnas. Han har vidare att tillse, att räntor och amorteringar m. m. å lån inbetalas i rätt tid samt vid utebliven betalning föreslå lämpliga åtgärder. Han skall övervaka att för lån lämnade borgensförbindelser icke preskriberas samt svara för att utlämnade lån vederbörligen uppsägas i och för konvertering ävensom föreslå därav betingade åtgärder. Det åligger kamrern att besluta om likvider i avräkning med styrelsens byrå för ekonomi- och revisionsärenden samt med de ämbetsverk, för vilka bankavdelningen har att utföra vissa uppdrag, att besluta om överflyttning på annan person av betalningsansvar för inteckningslån samt att med kontrasignation av annan tjänsteman utkvittera värdehandlingar, deponerade hos myndigheter eller institutioner. Kamrern är föreståndare för bankavdelningens kamrersexpedition, där bokslut upprättas för postsparbanken och postgirot samt alla expeditionella göromål avseende medelsförvaltningen utföras.

Genom den kraftiga utvidgningen av bankavdelningens verksamhet har postsparbankschefens arbete ökat i sådan grad, att det blivit nödvändigt att bereda honom arbetslättnad. Detta synes lämpligen kunna ske på så sätt att kamrern vid den slutliga handläggningen i styrelsen anmäler de medelsplaceringsärenden, som han tidigare förberett. Härigenom skulle den postsparbankschefen nu åliggande generella föredragningskyldigheten väsentligt underlättas. Om kamrern även åligger en sådan föredragningskyldighet i medelsförvaltningsärenden synes han icke rättvisligen kunna placeras i lägre lönegrad än Ca 31.

Det åligger *förste byråsekreteraren för allmänna ärenden å bankavdelningen* att biträda postsparbankschefen med handläggning av större ärenden av organisatorisk och ekonomisk art, att verkställa utredningar m. m. Tjänsten erhöi sin nuvarande lönegradsplacering den 1 juli 1936.

Arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som numera åvila förste byråsekreterarna för allmänna ärenden, böra ses mot bakgrunden av postsparbankens och postgirots starka utveckling sedan år 1936. Den ursprungliga verksamheten har ökat synnerligen kraftigt och arbetet har komplicerats genom tillkomsten av ett flertal nya arbetsgrenar, t. ex. sparklubbsrörelsen, bestyren med sparavtal, sparobligationer och rikskontoinlåningen samt postgirots befattning med källskattelikvider.

Postsparbanken och postgirot äro inga monopolföretag. De måste bedrivas under aktpågivande av motsvarande verksamhet inom sparbanker och banker och med beaktande av att företagen bliva ekonomiskt bärkraftiga. De skola helt finansiera sig själva och givetvis helst även lämna vinst. Då

emellertid in- och utbetalningar m. m. ske genom postanstalterna och arbetet därstädes icke kan ordnas enbart med sikte på vad som för postsparbanken och postgirot vore lämpligast, måste dessas verksamhet bedrivas under ständig anpassning till de rent postala möjligheterna. Av tjänstemännen å bankavdelningen, särskilt dem i mera framskjuten ställning, måste därför fordras, att de förstå att bedöma föreliggande spörsmål ur såväl allmänt bank- och affärsmässig som postal synpunkt. Kravet härpå blir naturligtvis särskilt accentuerat beträffande förste byråsekreteraren för allmänna ärenden, vilken har att omedelbart under postsparbankschefen och med föredragning för honom (som ofta ensam beslutar i saken) verkställa eller föranstalta om erforderliga utredningar samt föreslå åtgärder och utforma förslag. Särskilt postgirot tas i ständigt ökad omfattning i bruk av statliga myndigheter och allmännyttiga företag. Detta kan mången gång icke ske utan vidtagande av särskilda dispositioner. I de överläggningar och förhandlingar, som härför fordras, företrädes bankavdelningen i regel av förste byråsekreteraren för allmänna ärenden.

I anledning av skatteuppbördsreformen inrättades den 1 januari 1947 en särskild avdelning inom generalpoststyrelsen, postverkets skatterevision, vilken i främsta rummet skulle utöva kontroll över de olika skatteavdelningarna. Redan under budgetåret 1947/48 visade det sig emellertid nödvändigt att inom styrelsen skapa ett organ för central ledning av skatteavdelningarnas arbete. Denna ledning anförtroddes skatterevisionen. I samband därmed ändrades dess namn till *postverkets skattekontor*. Skatterevisionen förestods under tiden 1 januari—30 juni 1947 av en t. f. förste kontrollör. Den 1 juli 1947 uppfördes tjänsten på ordinarie stat. Från och med den 1 mars 1948 åtnjuter innehavaren av tjänsten vikariatslön som förste revisor.

Då en mera ingående erfarenhet numera vunnits rörande arten och omfattningen av de göromål, som åvila föreståndaren för skattekontoret, synes frågan om tjänstens lönegradsplacering å ordinarie stat böra upptagas till förnyad prövning. Därvid bör i första hand beaktas, att tjänsteinnehavaren har att utöva den centrala ledningen av hela den postala skatteuppbördsorganisationen med dess 24 skatteavdelningar och omkring 325 anställda samt med en bokförings- och redovisningsskyldighet, som för uppbördsåret 1947/48 omfattade i runda tal 21 400 000 skatteposter och 3 085 000 000 kronor. Det är givetvis av största vikt, att denna stora organisationsapparat fungerar så effektivt och friktionsfritt som möjligt. Huvudansvaret härför vilar på skattekontorets föreståndare.

Med hänsyn till detta ansvar och de stora krav på kunnighet, initiativ och organisationsförmåga, som måste ställas på föreståndaren, kan en placering i Ca 29 enligt styrelsens mening anses väl motiverad. En dylik löneställning för skattekontorets föreståndare vore också naturlig och skäligen med tanke på hans ledande och kontrollerande ställning i förhållande till den i Ca 27 placerade föreståndaren för postverkets skatteavdelning i Stockholm. Styrelsen har emellertid i avvaktan på närmare erfarenhet om hur arbetet kan ställa sig i framtiden ansett sig nu böra inskränka sig till att föreslå, att förste kontrollörstjänsten på skattekontoret utbytes mot en förste revisorstjänst i Ca 27, d. v. s. samma lönegrad som föreståndaren innehar på grund av vikariatslöneförordnande.

Föreståndaren för skattekontoret har som närmaste man en kontrollör i

Ca 23. Denne har bl. a. till åliggande att på ort och ställe verkställa revision vid de skatteavdelningar, som förestås av förste postassistent i Ca 22 och Ca 21 (6 resp. 7), medan föreståndaren själv reviderar övriga skatteavdelningar, vilkas föreståndare äro placerade i Ca 23 (8), Ca 25 (2) och Ca 27 (1).

Med nämnda uppdelning av revisionsarbetet vid skatteavdelningarna har vunnits, att revision alltid — utom beträffande skatteavdelningen inom styrelsens bankavdelning — utföres av tjänsteman i högre lönegrad än föreståndaren för resp. skatteavdelning. Detta måste ur alla synpunkter anses lämpligt.

Även ur andra synpunkter synes en höjning av kontrollörstjänsten vara väl motiverad. Föreståndaren för skattekontoret är frånvarande på grund av förrättningsresor omkring 90 dagar per år. Under tiden för resorna förordnas icke särskild vikarie för föreståndaren utan kontrollören har att svara för det löpande arbetet inom skattekontoret, att verkställa brådskande utredningar, att besvara förfrågningar från skatteavdelningar, myndigheter, företag och enskilda personer, vilka göromål eljest till stor del åvila föreståndaren. Enbart detta torde motivera en höjning av kontrollörstjänsten.

Vid källskattesystemets införande förlades skatteavdelningarna för Stockholms stad och Stockholms län till styrelsens bankavdelning och samordnades där med statens intressekontor under gemensam ledning av en förste byråsekreterare i Ca 27, som förestod intressekontoret. Fr. o. m. den 1 december 1947 har förste byråsekreteraren måst helt ägna sig åt ledningen av skatteavdelningarna. Åt kontrollören å *statens intressekontor* anförtröddes därvid ledningen av intressekontoret. I anledning därav förordnades han att med vikariatslön bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i Ca 24.

Även om intressekontorsrörelsen, såsom väntat var, minskats åtskilligt, är antalet intressekonton fortfarande ganska stort, ca 19 000. Personalstyrkan å intressekontoret uppgår till ett 50-tal tjänstemän. Verksamheten är alltjämt av sådan art och omfattning, att den ställer stora krav på föreståndaren. Denne är numera ensam befälstjänsteman å intressekontoret, sedan en tidigare å kontoret placerad förste postassistent överflyttats till skatteavdelningarna.

Intressekontorsrörelsens säregna natur nödvändiggör att föreståndaren har förmåga att sakkunnigt och förstående ta sig an intressekontorets kunder vid de överläggningar i ekonomiska spørsmål som ofta påfordras. Han måste dessutom kunna väl företråda intressekontoret och därmed postverket vid samtal och förhandlingar med företag och institutioner av olika slag, med vilka intressekontoret har förbindelse i samband med likvideringar för intressekontorsklienteletts räkning. Föreståndarbefattningen synes därför icke böra placeras i lägre grad än Ca 24.

Statens lönenämnd.

Den föreslagna uppflyttningen av kamrern å bankavdelningen till Ca 31 föranleder icke erinran från lönenämndens sida. Lönenämnden förutsätter emellertid härvid, att kamrern, som enligt gällande arbetsordning skall

närvara vid styrelsens behandling av utlåningsärenden, åläggas att självständigt föredraga de ärenden, som han förberett.

Förslaget om uppflyttning av föreståndaren för postverkets skattekontor från förste kontrollör i Ca 25 till förste revisor i Ca 27 och av kontrollören i Ca 23 å samma kontor till revisor i Ca 24 föranleda i och för sig icke någon erinran från lönenämndens sida. Med anledning av vad styrelsen anfört till stöd för dessa förslag vill lönenämnden emellertid framhålla, att det enligt lönenämndens mening ingalunda är nödvändigt, att en reviderande tjänsteman är placerad i högre lönegrad än den tjänsteman, vilkens verksamhet han har att granska.

I övrigt ha styrelsens förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

Liksom lönenämnden har jag icke funnit anledning till erinran mot uppflyttningen av kamrern å bankavdelningen till byrådirektör i Ca 31. Jag förutsätter emellertid därvid, att befattningshavaren åläggas att självständigt föredraga de ärenden, som han förberett.

Vad styrelsen beträffande relationen mellan löneställningen för reviderande och reviderad tjänsteman anfört såsom motiv för uppflyttning av de bägge tjänstemännen å postverkets skattekontor anser jag mig icke kunna tillmäta någon betydelse vid bedömning av löneställningen. Liksom lönenämnden anser jag nämligen icke nödvändigt, att en reviderande tjänsteman skall vara placerad i högre lönegrad än den tjänsteman, vilkens verksamhet han har att granska. Då jag likväl tillstyrker styrelsens förslag i denna del, sker det med hänsyn till arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande tjänstemän.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit föranleder icke någon erinran från min sida.

Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet kontrollörstjänster i Ca 23 med två.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har generalpoststyrelsen hemställt om *dels* uppflyttning av postmästaren vid Stockholms bangårdspostkontor från Ca 29 till Ca 31, *dels ock* inrättande vid skatteavdelningen av en ingenjörstjänst i Ca 24.

Statens lönenämnd har ifrågasatt om icke med uppflyttningen av postmästartjänsten bör anstå, i avbidan på att samtliga underavdelningarna vid bangårdspostkontoret skola träda i full verksamhet. Lönenämnden har dock icke velat motsätta sig styrelsens förslag. Mot den föreslagna ingenjörstjänsten har lönenämnden icke haft annat att erinra än att lönenämnden framhållit, att 24 lönegraden hittills icke utnyttjats för ordinarie ingenjörstjänster vid kommunikationsverken.

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka ifrågavarande förslag.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet byrådirektörer i Ca 31 från 5 till 6, ökning av antalet förste byråsekreterare i Ca 29 från 10 till 11, uteslutning av 1 kamrer i Ca 29, införande av 7 postinspektörer i Ca 29, minskning av antalet förste byråsekreterare i Ca 27 från 12 till 11, ökning av antalet förste revisorer i Ca 27 från 1 till 2, minskning av antalet överkontrollörer i Ca 27 från 14 till 12, ökning av antalet förste kontrollörer i Ca 25 från 45 till 56, ökning av antalet aktuarier i Ca 24 från 2 till 3, ökning av antalet byråsekreterare i Ca 24 från 15 till 16 och ökning av antalet revisorer i Ca 24 från 8 till 9.

I *tjänsteförteckningen* skulle postinspektör införas och kamrer uteslutas i Ca 29.

Telegrafverket.

Uppflyttning av 1 byråingenjör från Ca 29 till förste byråingenjör i Ca 30, 3 sektioningenjörer från Ca 29 till förste sektioningenjörer i Ca 30, 3 ingenjörer från Ca 25 till Ca 27 och 5 ingenjörer från Ca 23 till Ca 25 samt inrättande av 1 ingenjörstjänst i Ca 25. Byråingenjören är placerad på tekniska byråns stationsavdelning. Sektionsingenjörerna förestå Sundsvalls resp. Umeå och Östersunds sektioner. Av de tre till uppflyttning från Ca 25 till Ca 27 föreslagna ingenjörerna tjänstgör en på tekniska byråns transmissionsavdelning, en vid huvudverkstaden i Nynäshamn och en vid televerkstaden i Vänersborg. De fem till uppflyttning från Ca 23 till Ca 25 föreslagna ingenjörerna fördela sig med en på kabelkontoret, en å vardera av distriktsbyråerna i Malmö och Sundsvall samt en å vardera av ingenjörskontoren för Malmö stadssektion och Karlskrona sektion. Den nya ingenjörstjänsten i Ca 25 är avsedd för huvudverkstaden i Nynäshamn.

Telegrafstyrelsen.

I fjol föreslog styrelsen, att en byråingenjörstjänst på *tekniska byråns stationsavdelning* skulle uppflyttas till förste byråingenjör. Förslaget vann emellertid icke statsmakternas bifall. Till stöd för detsamma hade styrelsen anfört följande.

Inom tekniska byråns stationsavdelning är organiserad en underavdelning, som handhar allmänna utredningar i automatiseringsfrågor och frågor rörande konstruktion och planering av större automatstationer. Denna underavdelning förestås av en tillförordnad byrådirektör med en byråingenjör (Ca 29) såsom närmaste man och ställföreträdare.

Här ifrågavarande underavdelnings arbetsuppgifter ha under de senare åren undergått en utomordentligt stark ökning. Såsom belysande härför må framhållas, att avdelningen den 1 januari 1941 handlade frågor för automatiserade storstationer med sammanlagt 333 000 anslutna apparater, vilket antal den 1 januari 1943 stigit till 466 000, motsvarande 46 % av hela dåvarande apparatbeståndet inom telegrafverkets nät. Den 1 januari 1947 upp-

gick motsvarande antal till 652 000 anslutna apparater, utgörande omkring 50 % av hela apparatbeståndet. Härtill har kommit en stark ökning av konstruktions- och planeringsarbetet för nyautomatisering. Hit hör bland annat införandet av s. k. halvautomatisk rikstrafik, vilken enbart under de närmaste två åren är avsedd att färdigställas i en utsträckning, som beräknas medföra en årlig inbesparing av telefonistlöner med ca 3 miljoner kronor.

Då kostnaden för den tekniska utrustningen för den halvautomatiska rikstrafiken utgör allenast en del av ett enda års telefonistlönebesparing, inses vikten av att det vidare planeringsarbetet på detta område får fortgå utan avbrott eller inskränkning.

Den utveckling, som ovan antytts, har resulterat i en oerhörd stegring av den arbetsbörda och det ansvar, som åvilar nämnda underavdelnings föreståndare och hans närmaste man. Detta har lett till att förberörde byråingenjör fått sig ålagt att självständigt bearbeta allt flera av de av avdelningen behandlade, ofta utomordentligt invecklade frågorna. Härtill kommer, att underavdelningens föreståndare har att förestå stationsavdelningen vid förfall för avdelningsdirektören, och i sådana fall måste ansvaret för underavdelningen övertagas av byråingenjören.

De angivna förhållandena ha medfört, att allt större krav måst ställas på byråingenjören, krav vilka icke längre stå i rimligt förhållande till hans nuvarande tjänsteställning. En höjning av tjänsten är därför synnerligen väl motiverad, och detta så mycket mer, som personer med de kvalifikationer, som äro nödvändiga för innehavaren av här ifrågavarande befattning äro mycket eftersökta på den privata marknaden.

Då den fortsatta utvecklingen ytterligare stärkt de skäl, som anförts för den föreslagna höjningen, har styrelsen ansett sig böra förnya sitt förslag. Styrelsen upplyser, att befattningshavaren den 1 maj 1948 förordnats till extra ordinarie förste byråingenjör.

Av de norrländska sektionerna förestås tre, nämligen *Sundsvalls, Umeå och Östersunds sektioner*, av sektionsingenjörer (Ca 29). Den i flera avseenden särpräglade strukturen av linjesektionerna i Norrland, vilken främst sammanhänger med dessa sektioners stora geografiska utsträckning och som karakteriseras av deras vittutgrenade stolplinjenät och det särskilt stora antalet stationer inom resp. områden, ställer speciellt stora krav på föreståndarna vid ledandet av sektionernas verksamhet, krav som ytterligare accentueras av natur- och klimatförhållandena m. m. i berörda trakter av landet. Med hänsyn härtill och i betraktande av den betydande utveckling, som dessa sektioner jämsides med verket i dess helhet undergått och alltfort undergår i fråga om såväl arbetenas omfattning som deras art, finner styrelsen de här omhandlade befattningshavarnas löneställning för låg.

På *tekniska byråns transmissionsavdelning* tjänstgör närmast under den byråingenjör, som förestår sektionen för telegrafstationsutrustningar, en ingenjör i Ca 25 med förordnande att inneha befattning som extra ordinarie ingenjör i 27 lönegraden.

Sistnämnde ingenjör förestår sektionens ritkontor, där han har att svara för utförandet av rit- och konstruktionsarbetena. Det åligger honom vidare att uppgöra förslag till större civila och militära fjärrskriftsanläggningar

och leda därmed sammanhängande konstruktionsarbete. Han skall därjämte ha överinseende över montagearbeten på av sektionen planerade anläggningar och i samband med ombyggnad eller nybyggnad av telegrafstationer handha planeringen av nya telegraflokaler. Dessutom skall han vid behov tjänstgöra såsom vikarie för sektionens föreståndare.

Under de senaste åren ha arbetsuppgifterna inom sektionens verksamhetsområde avsevärt ökats och nya viktiga tekniska detaljer tillkommit, vilka förhållanden medfört en motsvarande ökning av ifrågavarande ingenjörs arbetsbörda och ansvar. Då någon minskning i arbetsuppgifterna icke är att förvänta utan i stället motsatsen, synes det väl motiverat, att för befattningen i fråga inrättas en ordinarie ingenjörstjänst i 27 lönegraden.

År 1947 föreslog styrelsen höjning till Ca 27 av två ingenjörstjänster i Ca 25, den ena på driftskontoret vid *huvudverkstaden i Nynäshamn* och den andra vid *televerkstaden i Vänersborg*. Förslagen, som upprepades år 1948, ha icke vunnit statsmakternas bifall. Till stöd för desamma anförde styrelsen år 1947 följande.

Den å driftskontoret vid huvudverkstaden i Nynäshamn placerade ingenjören tjänstgör såsom personalchef för arbetarpersonalen och större delen av tjänstemannapersonalen vid verkstadsavdelningens samtliga verkstäder. Arbetarpersonalen uppgår för närvarande till drygt 1 500 personer och tjänstemannapersonalen till ca 300 personer. I samband med planerad utvidgning av verkstadsrörelsen, avsedd att genomföras inom de närmaste åren, torde arbetarpersonalen komma att ökas till 2 500 å 3 000 personer.

Personalchefen svarar för erforderlig rekrytering av ovan angiven personal för de olika verkstäderna, en uppgift, som under nu rådande förhållanden med såväl brist på arbetskraft som stegrad rörlighet hos personalen är mycket maktpåliggande och torde bli än mer krävande i samband med ovannämnda utökning av personalen. I samband med planeringsorganisationen ombesörjer personalchefen de personalförflyttningar mellan huvudverkstadens olika arbetsavdelningar, som kunna bli påkallade dels med hänsyn till personalbeståndets rätta avvägning mellan avdelningarna och dels i syfte att i möjligaste mån utnyttja de enskilda arbetarnas individuella förmåga och erfarenhet. Han har även att handlägga frågor rörande tillämpningen och tolkning av gällande kollektivavtal. Han svarar därjämte för den inom verkstadsavdelningen anordnade verkstadsskolan samt för övrig specialutbildning av verkstadspersonal.

Ärendenas rätta handläggning och arbetsuppgifternas ändamålsenliga utförande förutsätter god förtrogenhet med verkstadsavdelningens hela arbetsområde och dess mångfald av skiftande arbetsoperationer, god organisationsförmåga, psykologisk blick och gott handlag samt ställer stora krav på vederbörandes omdömesförmåga.

Vid televerkstaden i Vänersborg, vilken är stadd i livlig utveckling, är antalet anställda för närvarande ca 300 och beräknas inom de närmaste åren få sin personalstyrka fördubblad. Tillverkningen omfattar en mångfald olika objekt, såsom reläer, reläsatser, samtalsräknare, telefonväxlar, korskopplingsplintar m. m. Ledarskapet vid en verkstad av denna storleksordning och med så skiftande tillverkning förutsätter hos utövaren, förutom god organisationsförmåga och initiativkraft, även en vidsträckt teknisk erfarenhet. Sådana kvalifikationer krävas icke minst för den allmänna skolningen och utbildningen av arbetarpersonalen, vilken vid anställandet i regel icke

besitter någon vana vid sådan tillverkning, varom här är fråga. De krav, som sålunda måste ställas på föreståndaren för sagda verkstad, ha sedan verkstadens start undergått och komma att i fortsättningen undergå en successiv skärpning. Härtill kommer det ansvar, som åvilar befattningshavaren i fråga i egenskap av platschef.

Båda de ifrågakvarande ingenjörerna tilldelades den 1 juli 1946 å resp. befattningar fortlöpande förordnanden såsom ingenjör i nuvarande 27 lönegraden och ha den 1 maj 1948 förordnats inneha befattningar såsom extra ordinarie ingenjörer i nämnda lönegrad.

På tekniska byråns transmissionsavdelning är placerad en ingenjör i Ca 23, vilken delvis har sin tjänstgöring förlagd till *kabelkontoret*. Han har till uppgift att leda arbetet på den till kabelkontoret förlagda delen av transmissionsavdelningens ritkontor, att som närmaste man biträda den byråingenjör, som å kabelkontoret och transmissionsavdelningen förestår arbetet med planering av riks- och landskabelanläggningar, att granska och bearbeta från distrikten inkomna förslag till landskabelanläggningar samt att uppgöra specifikationer för och utarbeta förslag till inköp, avseende kablar och pupinutrustning. De arbetsuppgifter, som denne ingenjör fått sig ålagda, ha under de senare åren blivit alltmera ansvarsfulla och omfattande. Han har av styrelsen den 1 mars 1946 förordnats bestrida göromål såsom ingenjör i 25 lönegraden och den 1 maj 1948 att innehava extra ordinarie befattning i sistnämnda lönegrad.

Såväl år 1947 som år 1948 föreslog styrelsen uppflyttning från Ca 23 till Ca 25 av 4 ingenjörer, nämligen en ingenjör på vardera av *distriktsbyråerna i Malmö och Sundsvall* samt en på vardera av *ingenjörskontoren för Malmö stadssektion och Karlskrona sektion*. Förslagen ha icke vunnit statsmakternas bifall.

Den allmänna utvecklingen av telegrafverkets rörelse har medfört en ytterligare skärpning av fordringarna på innehavarna av dessa befattningar. Styrelsen anser en höjning av tjänsterna till Ca 25 icke längre böra uppskjutas.

Ingenjören på distriktsbyrån i Malmö svarar för på byrån förekommande ärenden angående arbetsplaner och förslag beträffande nät- och ledningsarbeten, frågor angående starkströmskoncessioner samt transmissions- och stationsområdesfrågor ävensom ärenden rörande militära nät och ledningar; han leder och fördelar tillika arbetet å distriktsbyråns ritkontor.

Ingenjören på distriktsbyrån i Sundsvall har att inför distriktschefen självständigt svara för behandlingen av distriktets samtliga husbyggnads- och fastighetsärenden. Hit höra även frågor rörande förhyrning, underhåll och ändringar av förhyrda lokaler. Befattningshavaren har härutöver att verkställa utredningar i diverse tekniska frågor och besörja distriktets civilt försvarsärenden.

Ingenjören på ingenjörskontoret för Malmö stadssektion uppgör arbetsförslag, kartor, kabelskarvningsschemor m. m., planerar samtliga kabel- och nätarbeten samt beräknar kabelbrunnar och övervakar dessas utförande ur teknisk synpunkt.

Ingenjören på ingenjörskontoret för Karlskrona sektion slutligen förestår planeringskontoret för sektionen.

Vid *huvudverkstaden i Nynäshamn* är såsom föreståndare för verkstadsavdelningens byggnadskontor placerad en extra ordinarie ingenjör i 25 lönegraden. Byggnadskontoret har till uppgift att uppgöra ritningar för om- och tillbyggnader vid samtliga verkstäder samt för de kontinuerliga förbättrings- och reparationsarbeten, som utföras å telegrafverkets bostadsfastigheter i Nynäshamn.

Av byggnadskontorets föreståndare krävas goda kunskaper i modern byggnadsteknik samt en vidsträckt erfarenhet i frågor, som gälla industriella byggnadsproblem. De arbetsuppgifter, som åligga honom beträffande förbättrings- och reparationsarbeten å bostadsfastigheterna, förutsätta vidare, att han är väl insatt i bostadstekniska och bostadssociala frågor.

Tjänstemannen i fråga är 39 år gammal, anställdes i telegrafverkets tjänst år 1939 och antogs i nuvarande befattning den 1 november 1944. Styrelsen anser att han nu bör beredas ordinarie anställning.

Statens lönenämnd.

Med hänsyn till de speciella krav, som ställas på föreståndarna för linjesektionerna i Norrland, har lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag beträffande föreståndarna för sektionerna i Sundsvall, Umeå och Östersund.

I övrigt ha styrelsens ifrågavarande förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har telegrafstyrelsen tidigare framfört flertalet av här omförmälda förslag utan att dessa vunnit statsmakternas bifall. I samtliga fall har detta berott på att lönenämnden ställt sig avvisande mot förslagen. Då lönenämnden numera övergivit sina tidigare betänkligheter, anser jag mig icke böra motsätta mig bifall till vad styrelsen föreslagit. Ej heller styrelsens förslag i övrigt ha givit mig anledning till erinran. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörstjänster i Ca 23 med fem.

Uppflyttning av 1 förrådsintendent från Ca 27 till Ca 29, 1 förste kontrollör från Ca 25 till förste byråsekreterare i Ca 27, 1 förste kontrollör från Ca 25 till överkontrollör i Ca 27 samt 3 kontrollörer från Ca 23 till förste kontrollörer i Ca 25. Ett vart av telegrafverkets fyra huvudförråd förestås av en förrådsintendent i Ca 27. Till uppflyttning till Ca 29 föreslås den förrådsintendent, som tjänstgör som föreståndare för Östra förrådsområdet (Stockholm). Den till uppflyttning till förste byråsekreterare föreslagne förste kontrollören tjänstgör på kabelkontoret, under det att den till uppflyttning till överkontrollör föreslagne förste kontrollören är placerad vid Gö-

teborgs telefonstation. De tre kontrollörerna tjänstgöra vid stationerna i Halmstad resp. Falun och Sundsvall.

Telegrafstyrelsen.

I sitt personalstatförslag den 21 september 1943 upptog styrelsen till behandling frågan om lönegradsplaceringen för föreståndarna för *huvudförråden* (förrådsintendenterna). Efter att närmare ha redogjort för den då nyligen genomförda omorganisationen av förrådsväsendet vid telegrafverket och den härigenom inträdda förändringen i fråga om föreståndarnas arbetsuppgifter och ansvar anförde styrelsen bland annat följande.

Styrelsen har haft under övervägande att föreslå den nya föreståndarebefattningens inplacering i A 26, i vilken lönegrad motsvarande befattning vid statens järnvägar finnes införd. Denna lönegradsplacering synes vara väl motiverad av vederbörandes arbetsuppgifter och ansvar, men styrelsen anser sig likväl för närvarande endast böra föreslå befattningens upptagande i A 24 under benämningen förrådsintendent.

Förslaget godkändes av statsmakterna, att gälla fr. o. m. den 1 juli 1944. Av de fyra beviljade förrådsintendenttjänsterna ha fortfarande endast tre tillsatts, då huvudförrådet i Västanfors i avsaknad av byggnadstillstånd ännu icke kunnat färdigställas.

Anledningen till att styrelsen nöjde sig med att föreslå en placering i dåvarande A 24 trots att förrådsintendenternas arbetsuppgifter syntes väl motiverade en placering i A 26 var den, att förrådsorganisationen då var så pass ny och oprövad. Erfarenheterna från de år, som gått sedan dess, ha visat, att placeringen i A 24 (Ca 27) är för låg i förhållande till vederbörandes arbetsbörda och ansvar. Hur arbetsuppgifterna ökat rent kvantitativt belyses av följande omsättningssiffror för åren 1942 och 1947.

Förrådsområde	1942	1947
Södra (Nässjö).....	7 900 000	17 600 000
Västra (Göteborg)	14 800 000	22 600 000
Östra (Stockholm).....	21 800 000	77 600 000
Norra (Västanfors)	12 500 000	20 000 000
Summa	56 500 000	137 800 000

Penningvärdets förändring har visserligen medverkat till stegringen av den ekonomiska omslutningen, men den kvantitativa utvecklingen är likvisst mycket betydande.

I styrelsens nyssnämnda skrivelse ha särskilt framhållits vissa speciella, förrådsintendenterna åvilande arbetsuppgifter, bland annat inköp och impregnering av stolpar. Stolpanskaffningen är nu uppe i ca 200 000 st per år. Arbetet härmed är mycket betungande, då förutsättningen för att kunna genomföra affärer till acceptabla priser är personlig kontakt med och bear-

betning av producenterna-skogsägarna. Ökningen av stolpinköpen har i och för sig medfört en stegring av förrådsintendenternas arbetsvolym. Härtill kommer, att det under senare år visat sig allt svårare att uppnå rimliga köpeavtal. Med den ökade stolpanskaffningen ha följt ökade bestyr med impregnering av virket.

Med hänsyn till att endast tre av befattningarna nu behöva tagas i anspråk, kan tillsättandet av den fjärde tjänsten (i Västanfors) lämpligen såsom hittills göras beroende av Kungl. Maj:ts särskilda medgivande.

Vid telegrafverkets *kabelkontor* förestås kassa- och kansliavdelningen av en förste kontrollör (Ca 25). Avdelningens personal uppgår för närvarande till 18 befattningshavare. Föreståndaren har att självständigt handlägga kabelkontorets personal- och instruktionsärenden, avtalsfrågor för kabelkontorets säsonganställda arbetare samt ärenden rörande fastigheter, såsom inköp av tomter för överdragsstationer, fastighetsdeklarationer, relaxationsärenden, hyreskontrakt för kabelkontorets ambulerande kontor och förråd m. m. Honom åvilar också att träffa överenskommelser om nyttjanderätt till mark för nedläggande av kablar, att förberedelsevis behandla frågor om expropriation samt att handlägga ärenden beträffande tillstånd, som erfordras från vissa myndigheter för kabelarbetenas bedrivande. Härjämte har han att i stor utsträckning svara för kabelkontorets omfattande skriftväxling.

De under senare år alltmer intensifierade rikskabelarbetena ha medfört, att antalet tjänstemän och arbetare vid kabelkontoret måst kraftigt utökas. Sålunda utgjorde antalet tjänstemän den 1 januari 1943 67 och den 1 januari 1948 143, medan antalet arbetare under högsäsong under denna femårsperiod stigit från 400 till 680.

Utvecklingen inom kabelkontorets arbetsområde har haft till följd en betydande ökning av kassa- och kansliavdelningens arbetsuppgifter. I samband härmed ha fordringarna på avdelningens föreståndare alltmer skärpts, och telegrafstyrelsen har därför funnit en uppflyttning i tjänstegrad av befattningshavaren nödvändig. Styrelsen har meddelat honom förordnande att bestrida göromål såsom förste byråsekreterare i nuvarande 27 lönegraden den 1 januari 1946 och har, räknat fr. o. m. den 1 maj 1948, antagit honom till extra ordinarie i sistnämnda lönegrad.

Vid *Göteborgs telefonstation* tjänstgör en förste kontrollör (Ca 25) såsom föreståndare för lokal- och landsavdelningen, vilken avdelning omfattar lokalstationerna i Göteborg med nummerbyrån, telefonvakten och namnanropsstationen ävensom de inom göteborgsområdet befintliga växelstationerna. Nu omhandlade befattningshavare förestår därjämte stationens personal- och avlöningsbyrå; han ansvarar sålunda bland annat för all nyrekrytering av personal till telefonstationens samtliga trafikavdelningar.

Den kraftiga utvecklingen av lokal- och landsavdelningen framgår därav, att antalet telefonabonnemang inom göteborgsområdet, vilket den 1 januari 1938 uppgick till 54 438, fem år senare var 73 835 och den 1 januari 1948 stigit till 106 141. Den synnerligen starka tillväxten i rörelsen ställer

allt större fordringar på nu omhandlade befattningshavare vid ledningen av arbetet å de honom underställda avdelningarna. Det automatiska kopplings-systemet, vilket är infört vid lokalstationerna i Göteborg och undan för undan införes även vid växelstationerna, medför stora krav på befattningshavaren i fråga om tekniskt kunnande samt erfarenhet beträffande trafik-tekniska spörsmål.

Styrelsen finner det angeläget, att befattningshavaren beredes en tjänsteställning, som bättre än hans nuvarande svarar mot de honom åvilande arbetsuppgifternas art och omfattning.

Stationerna i Halmstad, Falun och Sundsvall ha numera nått den storlek, att en uppflyttning till förste kontrollörs grad av de vid dessa stationer placerade kontrollörerna måste anses starkt påkallad. Ifrågavarande befattningshavare tjänstgöra såsom befäl vid telefontjänsten närmast under resp. telegrafkommisariater och fungera såsom dessas närmaste män och ställföreträdare. Utvecklingen av telefonrörelsen inom vederbörande centralstationsområden framgår av att antalet telefonapparater under tiden 1 januari 1941—1 juli 1948 stigit vid stationen i Halmstad från 10 982 till 19 635, vid stationen i Falun från 9 696 till 16 424 och vid stationen i Sundsvall från 10 696 till 17 670. Antalet lokalsamtal under å ena sidan år 1940 och å andra sidan tiden 1 juli 1947—30 juni 1948 utgjorde vid stationen i Halmstad 12 174 000 resp. 21 962 000, vid stationen i Falun 12 260 000 resp. 23 159 000 och vid stationen i Sundsvall 14 814 000 resp. 23 864 000. Antalet rikssamtalsexpeditioner utgör för samma tidsperioder vid stationen i Halmstad 2 484 800 resp. 3 928 400, vid stationen i Falun 2 308 900 resp. 3 524 500 och vid stationen i Sundsvall 2 598 300 resp. 3 929 100.

Statens lönenämnd.

Då årsomsättningen vid Östra förrådsområdet (Stockholm) är vida större än vid övriga av telegrafverkets förråd, anser lönenämnden, att föreståndaren för detta förråd i första hand bör komma i åtnjutande av en lönegradsuppflyttning; med höjning av övriga förrådsintendenter synes däremot tills vidare böra anstå.

I övrigt ha styrelsens ifrågavarande förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

Liksom lönenämnden anser jag mig böra tillstyrka, att föreståndaren för Östra förrådsområdet (Stockholm) uppflyttas från Ca 27 till Ca 29. Tjänstebenämningen förrådsintendent bör vid bifall härtill införas i tjänsteförteckningen i Ca 29. Med uppflyttningen av övriga förrådsintendenter synes mig däremot böra tills vidare anstå.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit föranleder icke någon erinran från min sida. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet kontrollörstjänster i Ca 23 med tre.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har telegrafstyrelsen hemställt om *dels* uppflyttning av tre förste byråingenjörer, nämligen föreståndarna för provningsanstaltens leveransprovningsavdelning, stationsavdelningens inom tekniska byrån sektion för allmänna utredningar i automatiseringsfrågor m. m. och transmissionsavdelningens inom samma byrå sektion för telefontransmissionsärenden m. m., från Ca 30 till byrådirektörer i Ca 31, *dels* uppflyttning av chefen för tekniska avdelningen vid huvudverkstaden i Nynäshamn från förste verkstadsingenjör i Ca 30 till byrådirektör i Ca 31, *dels* uppflyttning av föreståndaren för sektionen för Malmö stationer från sektioningenjör i Ca 29 till förste sektioningenjör i Ca 30, *dels* uppflyttning av en kontrollör på distriktsbyrån i Göteborg från Ca 23 till förste kontrollör i Ca 25, *dels* uppflyttning av två ingenjörer, en på förrådsbyråns bilavdelning och en på samma byrås tekniska avdelning, från Ca 23 till Ca 25, *dels ock* särskilt arvode till föreståndaren för husbyggnadsavdelningen.

Statens lönenämnd anser, att tills vidare bör anstå med uppflyttningen av förste byråingenjören på provningsanstalten. Övriga föreslagna uppflyttningar till byrådirektörsggraden ha däremot icke föranlett någon erinran från lönenämndens sida. Höjningen av föreståndaren för sektionen för Malmö stationer bör anstå. Enligt vad lönenämnden inhämtat, har styrelsen för avsikt att genomföra viss omfördelning av arbetsuppgifterna vid fem av verkets sex distriktsbyråer, varvid trafikinspektörens närmaste man och ställföreträdare, f. n. kontrollör, skulle erhålla ställning såsom förste kontrollör. Med hänsyn till arten och omfattningen av de göromål, som numera åvila kontrollören å distriktsbyrån i Göteborg, vill lönenämnden icke framställa erinran mot kontrollörstjänstens uppflyttning till förste kontrollörsggraden. Såsom av det anförda framgår, torde emellertid ett bifall till förslaget i denna del kunna komma att framdeles medföra krav på liknande tjänsteförändring vid andra distriktsbyråer. Lönenämnden ifrågasätter på grundval av inhämtade upplysningar, huruvida i nuvarande läge tillräckliga skäl föreligga för inrättande av ingenjörstjänster i 25 lönegraden på förrådsbyråns bilavdelning och tekniska avdelning. I fråga om det särskilda arvodet till föreståndaren för husbyggnadsavdelningen framhåller lönenämnden, att den föreslagna sammanlagda ersättningen till befattningshavaren uppgår till i det närmaste samma belopp som lönen i Cp 9.

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka ifrågavarande förslag.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet förste byråingenjörer i Ca 30 från 18 till 19, ökning av antalet förste sektioningenjörer i Ca 30 från 20 till 23, minskning av antalet byråingenjörer i Ca 29 från 20 till 19, införande av 1 förrådsintendent i Ca 29, minskning av antalet sektioningenjörer i Ca 29 från 9 till 6,

minskning av antalet förrådsintendenter i Ca 27 från 4 till 3, ökning av antalet förste byråsekreterare i Ca 27 från 16 till 17, ökning av antalet ingenjörer i Ca 27 från 12 till 15, ökning av antalet överkontrollörer i Ca 27 från 13 till 14, ökning av antalet förste kontrollörer i Ca 25 från 24 till 25 och ökning av antalet ingenjörer i Ca 25 från 30 till 33.

I tjänsteförteckningen skulle förrådsintendent införas i Ca 29.

Statens järnvägar.

Inrättande av 1 förste byråingenjörstjänst i Ca 30, 3 byråingenjörstjänster i Ca 29 och 1 ingenjörstjänst i Ca 27. Förste byråingenjörstjänsten är avsedd för bantekniska byråns broavdelning. Av de tre byråingenjörstjänsterna äro två avsedda för elektrotekniska byrån, den ena för dess avdelning för elektrifieringsarbeten och den andra för dess kraftförsörjningsavdelning. Den tredje byråingenjörstjänsten avses för maskintekniska byråns elektrolokavdelning. Ingenjörstjänsten slutligen är avsedd för bantekniska byråns husbyggnadsavdelning.

Järnvägsstyrelsen.

Med hänsyn till den betydande utökning av arbetsuppgifterna, som genom teknikens och järnvägsdriftens fortgående utveckling samt statsbanenätets ökade omfattning inträtt å *bantekniska byråns broavdelning*, hemställde styrelsen i fjol om inrättande av en förste byråingenjörsbefattning för denna avdelning, i samband varmed en byråingenjörsbefattning ansågs kunna indragas. Styrelsen lämnade därvid en kortfattad redogörelse för de konstruktionsuppgifter av olika slag, som påvila avdelningen, samt underströk vidare de stora krav i fråga om tekniskt kunnande och förmåga att självständigt organisera och leda arbete, vilka måste ställas på den som avdelningsföreståndarens ställföreträdare tjänstgörande befattningshavaren, för vilken den föreslagna tjänsten var avsedd. Befattningen i fråga blev emellertid icke medtagen i det förslag, som av Kungl. Maj:t förelades 1948 års riksdag. Enär utvecklingen under år 1948 ytterligare framhävt det ökade behovet av kvalificerad teknisk arbetskraft i arbetsledningen å broavdelningen förnyar styrelsen sin framställning. Förslaget avser nu en ny befattning.

Verkställd undersökning har visat, att antalet statens järnvägar tillhöriga broar under de senast förflutna 10 åren ökat från omkring 2 600 till ca 4 200. Härav kommer en ej ringa del på den under år 1948 inträdda avsevärda utökningen av statsbanenätet. En minst lika betydande stegring föreligger i fråga om husbyggnader och andra anläggningar, beträffande vilka förekommande konstruktionsarbeten ingå i broavdelningens verksamhet. Helt nya arbetsuppgifter, såsom exempelvis bergumskonstruktioner, ha därjämte tillkommit under senare år. Antalet närmaste medhjälpare till avdelningsföreståndaren är det oakttat alltsedan år 1920 oförändrat och utgöres av 2 byråingenjörer.

Frånsett den ytterligare utökning av arbetets omfattning, som är att förutse genom ett fortsatt statsförvärv av enskilda järnvägar, beräknas broavdelningen under en längre följd av år komma att belastas med projekteringsarbeten för ny- och ombyggnader av järnvägsbroar i större omfattning än normalt. För ombesörjande på ett tillfredsställande sätt av dessa projekteringsarbeten — avseende åtgärder, varav trafiksäkerheten är beroende — liksom förekommande arbetsuppgifter i övrigt, är det enligt styrelsens mening ofrånkomligt att successivt vidtaga en utbyggnad av broavdelningens organisation. För närvarande vill styrelsen dock begränsa sig till att, vad gäller mera kvalificerade medhjälpare till avdelningsföreståndaren, föreslå utökning av personaluppsättningen med en förste byråingenjörsbefattning.

Såsom föreståndare för *elektrotekniska byråns avdelning för elektrifieringsarbeten* fungerar en arbetschef. Dennes närmaste man är sedan långt tillbaka extra ordinarie byråingenjör. Då denna tjänst är behövlig för framtiden, bör den uppföras på ordinarie stat.

Å *elektrotekniska byråns kraftförsörjningsavdelning* har den tjänsteman, som är byrådirektörens ställföreträdare och närmaste man, sedan den 1 juni 1945 till den 1 juli 1948 innehaft vikariatsförordnande i Ca 29 och sedan sistnämnda datum tjänst som extra ordinarie byråingenjör. De med denna tjänst förenade arbetsuppgifterna äro bestående och av den kvalificerade art, att de fullt ut motsvara göromål, som ankomma på byråingenjör. Inrättandet på ordinarie stat av en dylik tjänst, vilken ingår i normalplanen för byråns personaluppsättning, anses nu icke längre böra uppskjutas.

Arbetsuppgifterna å *maskintekniska byråns elektrolokavdelning* ha alltid varit av både mekanisk och elektrisk natur, men ha ofta ett inbördes sammanhang. Någon särskild uppdelning har hittills därför ej förekommit men med den kraftiga ökningen av kvalificerade arbetsuppgifter, som betingas av utvecklingen, är det nödvändigt, att en uppdelning nu sker. Som en början härtill kommer en å avdelningen tjänstgörande ingenjör i Ca 25 att anförtros de arbeten, som huvudsakligen äro av elektrisk natur. Enär denne tjänstemans arbetsuppgifter äro av högt kvalificerad art och motsvara byråingenjörstjänst, erhöll han redan den 1 september 1946 vikariatsförordnande såsom byråingenjör och innehar sedan den 1 januari 1948 extra ordinarie byråingenjörsbefattning. Då behovet av byråingenjörsbefattning för dessa arbetsuppgifter är bestående, bör en sådan befattning nu inrättas på ordinarie stat.

Styrelsen föreslog i fjol, att en ny ingenjörsbefattning i Ca 27 skulle inrättas å *bantekniska byråns husbyggnadsavdelning*. Befattningen avsåg uppförande på ordinarie stat av en den 1 september 1946 inrättad extra ordinarie ingenjörsbefattning i Ce 27, vars innehavare är specialutbildad inom det möbelarkitektoniska fackområdet och under en följd av år uteslutande sysselsatts med möblerings- och inredningsförslag för tågfarjor, person- och restaurangvagnar, resebyråer och andra tjänstelokaler m. m. Vid framläggande av proposition i ärendet till 1948 års riksdag uttalade departementschefen, att han för det dåvarande icke vore be-

redd att tillstyrka styrelsens förslag i denna del. Då behovet av en kvalificerad inredningsexpert blivit allt mer framträdande med hänsyn till aktuella nybyggnadsprojekt av betydande storleksordning, hemställer styrelsen om inrättande för angivna ändamål av en ingenjörsbefattning i Ca 27.

Statens lönenämnd.

Lönenämnden har förklarat sig icke vilja framställa någon erinran mot att ingenjörstjänsten å bantekniska byråns husbyggnadsavdelning uppföres på ordinarie stat i Ca 27.

I övrigt ha järnvägsstyrelsens ifrågavarande förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

Då behovet av de nya tjänster, om vilka här är fråga, synes mig tillfredsställande styrkt, har jag liksom lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot järnvägsstyrelsens förslag. Jag tillstyrker alltså, att 1 förste byråingenjörstjänst i Ca 30, 3 byråingenjörstjänster i Ca 29 och 1 ingenjörstjänst i Ca 27 inrättas vid statens järnvägar.

Inrättande av 1 expeditionsföreståndartjänst, 1 förste styrmanstjänst av klass 1, 1 kontrollörstjänst och 1 revisorstjänst, samtliga i Ca 24. Av ifrågavarande tjänster avses expeditionsföreståndartjänsten för fraktgodsexpeditionen vid Halmstad C, förste styrmanstjänsten för tåg färjan Starke, kontrollörstjänsten för kontrollkontoret och revisorstjänsten för revisionskontorets avdelning för pensionsgranskning.

Järnvägsstyrelsen.

Omslutningen vid *fraktgodsexpeditionen vid Halmstad C* framgår av att antalet årligen behandlade godsexpeditioner från tiden för statsförvärvet av Halmstad—Nässjö järnvägar ökat från 321 700 till 332 000 år 1947.

Expeditionens poängtal beräknat enligt de riktlinjer, som på sin tid uppdrogos av 1938 års personalkommission, torde kunna uppskattas till 150—160. Då enligt nämnda kommissions förslag, vilket sedermera blivit fastställt, fraktgodsexpeditioner med ett poängtal av minst 100 borde förestås av expeditionsföreståndare i Ca 24, har styrelsen från och med den 1 januari 1948 meddelat vikariatslöneförordnande för föreståndaren å fraktgodsexpeditionen i Halmstad såsom expeditionsföreståndare i nämnda lönegrad.

Trafiken vid platsen väntas bliva bestående och expeditionen är enligt styrelsens mening av sådan storleksordning, att — även om en förskjutning av poänggränserna för de olika föreståndarbefattningarna skulle komma till stånd — föreståndarskapet för ifrågavarande expedition med säkerhet bör bestridas av expeditionsföreståndare.

I början av år 1946 träffades överenskommelse med polska statsbanorna om upprätthållande av färjeförbindelse mellan Sverige och Polen. Då

härigenom *tåg färjan Starke* kom att utnyttjas i reguljär trafik gemensamt med de båda övriga färjorna på trelleborgsrouten, befanns det nödvändigt att ha viss besättning fast placerad även på Starke. Härför erforderliga högre befattningar begränsades dock till ett antal av två, nämligen en befälhavar- och en övermaskinistbefattning. Dessa befattningar erhöles från och med den 1 juli 1948. Dessutom erhöles redan från och med den 1 januari 1948 vissa begärda lägre befattningar.

Det totala behovet av fast besättning å Starke var dock — såsom redan vid detta tillfälle angavs — betydligt större än vad som svarade mot antalet begärda och erhållna befattningar. Sedan dess har emellertid trafiken på de båda trelleborgsrouterna ökat i sådan grad, att behov beräknas föreligga att ständigt ha *tåg färjan Starke* i trafik dels för avbyte av de båda övriga färjorna vid översyn, dels som förstärkning för avveckling av godstrafiken. En ökning av den permanenta besättningen är därför erforderlig. Försiktigheten bjuder dock att, vad beträffar högre befattningar, nu endast en förste styrmansbefattning av klass 1 inrättas.

Enligt nu gällande personalförteckning är antalet kontrollörsbefattningar fastställt till 16. Innehavarna av dessa befattningar, som äro placerade å *Kontrollkontoret*, handha resekontrollen och den därmed förenade inspektionen av stationernas, resebyråernas och biljettredovisningsställen på sätt att sköta kassa-, räkenskaps- och redovisningsgöromålen. Antalet inventeringsställen beräknas efter förstatligandet av Norsholm—Västervik—Hultsfreds järnvägar uppgå till 2 213. Då ett visst antal extra inventeringar tillkommer, anses ett inventeringstal av 2 300 kunna fastställas för år 1949. Enär varje kontrollör beräknas kunna utföra högst 132 inventeringar per år, erfordras ytterligare en kontrollörsbefattning för resekontrollen.

Genom övertagandet av såväl enskilda järnvägarnes pensionskassa som vissa andra pensionskassor i samband med förstatligandet av de enskilda järnvägarna har antalet pensionsärenden av skilda slag kraftigt ökat under de senare åren. *Revisionskontorets avdelning för pensionsgranskning* har därigenom vållats avsevärt merarbete. Dit hörande mera kvalificerade arbeten, vilka åvila befattningshavare i revisors grad, medhinnas därför ej längre av de revisorer, som huvudsakligen selsätts med dylika ärenden, utan har handläggningen av en del av dessa uppgifter överflyttats på en befattningshavare å övergångsstat i Ca 24. Denne tjänsteman har sålunda tilldelats bland annat granskningen av livräntor och skaderegleringar. Det synes därför skäligt, att han erhåller placering å aktiv stat.

Statens lönenämnd.

Lönenämnden har förklarat, att järnvägsstyrelsens förslag om en kontrollörstjänst för resekontroll icke föranleder någon erinran från lönenämndens sida.

I övrigt ha styrelsens ifrågavarande förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

De förslag till nya befattningar, för vilka jag här redogjort, äro samtliga betingade av rörelsens allmänna utveckling eller utvecklingen av speciella rörelsegrenar. Liksom lönenämnden finner jag icke anledning till erinran mot vad järnvägsstyrelsen föreslagit. Jag tillstyrker därför, att 1 expeditionsföreståndartjänst, 1 förste styrmanstjänst av klass 1 samt 1 kontrollörs- och 1 revisorstjänst, samtliga i Ca 24, inrättas vid statens järnvägar.

Uppflyttning av 1 baningenjör från Ca 29 till förste baningenjör i Ca 30, 1 verkstadsingenjör från Ca 29 till förste verkstadsingenjör i Ca 30, 1 ingenjör från Ca 24 till Ca 27, 1 ingenjör från Ca 23 till Ca 27 samt 4 ingenjörer från Ca 23 till Ca 25. Baningenjören förestår 20 bansektionen med huvudort i Boden. Verkstadsingenjören är närmaste man till verkstadsföreståndaren vid huvudverkstaden i Örebro. Ingenjören i Ca 24 tjänstgör på maskintekniska byråns ånglok- och motoravdelning; ingenjören i Ca 23 på samma byråns elektrolokavdelning. Av de fyra ingenjörerna tjänstgör en på bantekniska byråns värme- och sanitetstekniska avdelning, medan de tre övriga äro placerade såsom tekniska assistenter vid 1, 5 och 10 maskinsektionerna (huvudort i Stockholm resp. Malmö och Göteborg).

Järnvägsstyrelsen.

Enligt 1938 års personalkommissions beräkning uppgick poängtalet för 20 *bansektionen* (med huvudort i Boden) under år 1938 till 1 314. Den undre gränsen för sektioner med förste baningenjör som föreståndare sattes av nämnda kommission till omkring 1 500, varför 20 bansektionen vid detta tillfälle hänfördes till de mindre sektionerna med baningenjör som föreståndare.

Sektionens arbetsomfattning har emellertid, sedan kommissionen verkställde sina beräkningar, högst väsentligt ökats och dess poäng uppgick sålunda för år 1946 till 2 878. Detta poängtal är dock med hänsyn till den prisstegring, som sedan år 1938 ägt rum, icke direkt jämförligt med de av personalkommissionen uträknade poängtalerna. Om prisstegringen i runt tal beräknas uppgå till 50 procent, reduceras det förenämnda poängtalet till 2 180, vilket tal ungefär torde motsvara vad personalkommissionen bort komma fram till, därest nuvarande arbetsomfattning vid sektionen då kunnat läggas till grund för beräkningarna.

Med hänsyn till den arbetsökning, som sålunda ovedersägligen uppstått å 20 bansektionen sedan kommissionen verkställde sina förberörda undersökningar, och då ökningen beräknas bliva av bestående art, har styrelsen sedan början av år 1947 meddelat föreståndaren för nämnda sektion förordnande som förste baningenjör. Detta förordnande utgår numera som vikariatslöneförordnande.

Vid *huvudverkstaden i Örebro* utgöres verkstadsföreståndarens närmaste man och ställföreträdare av en verkstadsingenjör. Vid denna verk-

stad, som är den ojämförligt största av statens järnvägars huvudverkstäder, ombesörjes numera underhåll av samtliga statens järnvägars fordonstyper utom godsvagnar ävensom viktigare tillverkningar för statens järnvägars övriga avdelningar. När verkstaden år 1918 blev huvudverkstad, sysselsattes där omkring 1 000 arbetare, medan antalet för närvarande utgör omkring 1 500. Under nämnda tid har verkstaden genomgått en betydande omdaning med en fortskridande rationalisering av underhållsarbetet och härav följande ökad kapacitet, varjämte nya arbetsuppgifter, såsom underhåll av elektrolok och motorfordon av skilda slag tillförts verkstaden. På grund av denna utveckling och därav föranledda högre fordringar på de tekniska tjänstemännens kvalifikationer ha vissa avdelningsingenjörer vid verkstaden erhållit förbättrad lönegradsplacering. Likaså har verkstadsföreståndarens tjänsteställning, som år 1918 var maskindirektör, höjts till verkstadsöveringenjör, först i C 6 (Cp 10) och från och med den 1 juli 1948 till Cp 11. Dennes närmaste man innehar emellertid fortfarande samma tjänsteställning som för 30 år sedan. Styrelsens i fjol framförda förslag om uppflyttning av befattningen till förste verkstadsingenjör vann icke statsmakternas bifall.

Självfallet har dock den ovan relaterade utvecklingen avsevärt ökat arbetsbördan och framför allt ansvaret på jämväl verkstadsföreståndarens närmaste man, som i denna egenskap numera har att självständigt handlägga vissa ärenden ävensom att utföra inspektionstjänst och därmed förordnad ordergivning inom huvudverkstaden. Dessutom innehar han föreståndarskapet för en av verkstadens driftsavdelningar.

På *maskintekniska byråns ånglok- och motoravdelning* handläggas bland annat ärenden angående lokomotorer, förbränningsmotorvagnar och rälsbussar. Den ingenjör i Ce 24, som närmast har att taga befattning med dessa ärenden, måste äga betydande specialkunskaper och en ingående kännedom om den mångfald typer, som hänföres till nämnda fordonsggrupper. Med hänsyn till de krävande arbetsuppgifterna har det ansetts skäligt att tilldela ifrågavarande ingenjör vikariatslöneförordnande i Ca 27 från och med den 1 juli 1947. Då behov av en kvalificerad arbetskraft för nu nämnda arbeten kommer att förefinnas allt framgent, anses det motiverat, att en ordinarie ingenjörsbefattning i Ca 27 inrättas.

Vid *maskintekniska byråns elektrolokavdelning* har en avsevärd ökning ägt rum i fråga om ärenden rörande elektromotorvagnar. De nyligen levererade elektromotorvagnarna komma att följas av ytterligare liknande vagnar men av delvis helt ny konstruktion. Sålunda planeras såväl fjärrtågsvagnar som motorvagnar för medeldistans- och lokaltrafik. Dessa vagnar kräva ett omfattande konstruktionsarbete, varjämte de fordra en provdrift på relativt lång sikt. De prov, som ständigt pågå för att få fram förbättringar i olika avseenden i fråga om elektrolok och elektromotorvagnar, medföra likaledes att i forskningshänseende högt kvalificerat arbete ständigt måste utföras å byråns elektrolokavdelning. Den tjänsteman, en ingenjör i Ca 23, som det åligger att närmast handlägga ärenden angående elektro-

motorvagnar samt att planera och övervaka pågående prov inom detta verksamhetsområde, har sedan den 1 juli 1947 innehåft förordnande såsom ingenjör i Ca 27. Han bör nu beredas ordinarie anställning i denna lönegrad.

Inom *bantekniska byråns värme- och sanitetstekniska avdelning* har statsbanenätets vidgade omfattning och utvecklingen inom det värme- och sanitetstekniska området efter hand kommit att ställa allt större krav på det konstruktionsarbete, som åligger denna avdelning. Ehuru flertalet tjänstemän i någon mån kommit att syssla med de anläggningar av olika slag, som förekomma inom fackområdet, har det i rationaliseringssyfte visat sig lämpligt att låta resp. befattningshavare specialisera sig på särskilda konstruktionsuppgifter. En dylik specialuppgift avser restauranglokalers inredning med erforderliga sanitets-, ventilations- och varmvattenanordningar och annan utrustning. Konstruktionsarbetet för dessa anläggningar handhaves för närvarande av en ingenjör i Ca 23, vilkens specialområde även omfattar maskinella tvättstugor. Med hänsyn till den erfarenhet och de kvalifikationer, som krävas för en tekniskt och ekonomiskt tillfredsställande lösning av hithörande konstruktionsproblem, är det enligt styrelsens mening väl motiverat att för ifrågavarande arbetsuppgifter inrätta en ingenjörsbefattning i Ca 25.

I följd hemställde styrelsen om inrättande av tre ingenjörsbefattningar i Ca 25 för sektionsföreståndarnas tekniska assistenter å *1, 5 och 10 maskinsektionerna*. Statens lönenämnd avstyrkte dock förslaget under framhållande, att någon differentiering av sektionsföreståndarnas tekniska assistenter på olika lönegrader icke hittills ansetts böra ske. Ett bifall till styrelsens hemställan komme därför att innebära inrättande av ett nytt slag av tjänster för dessa befattningshavare. Enligt lönenämndens mening lämnade den föreliggande framställningen icke tillräckligt underlag för att nu taga ställning till denna fråga. Framställningen föranledde därför icke någon åtgärd.

Till stöd för sitt nu upprepade förslag om uppflyttning av ifrågavarande ingenjörsbefattningar åberopar styrelsen en sammanställning av poängberäkning för maskinsektionerna, i vilken uppgift dock saknas de från och med den 1 juli 1948 nyinrättade sektionerna, vilka ännu ej kunnat poängberäknas. Av sammanställningen framgår att sektionerna äro av högst varierande storleksordning och att särskilt 1, 5 och 10 maskinsektionerna intaga en i förhållande till de övriga mycket dominerande ställning. De ifrågavarande sektionernas storlek har medfört, att vissa högt kvalificerade arbetsuppgifter måste överlämnas åt sektionsföreståndarens assistent för mera självständig handläggning i likhet med vad fallet är vid de största bansektionerna, där emellertid närmaste mannen till föreståndaren är placerad i Ca 25. De arbetsuppgifter, som sålunda åvila sektionsföreståndarnas assistenter å nämnda tre maskinsektioner, äro därför utan gensägelse av mera kvalificerad art, än de som i regel åvila övriga ingenjörer i Ca 23, varför en uppflyttning av dem till Ca 25 måste anses synnerligen väl motiverad.

Statens lönenämnd.

Lönenämnden har ansett sig böra frånfalla sin i fjol framställda erinran mot höjd lönegradsplacering för verkstadsföreståndarens närmaste man vid huvudverkstaden i Örebro. Lönenämnden har därvid särskilt beaktat, att tjänsten varit hänförd till motsvarande lönegrad i 30 år, ehuru verkstaden undergått en betydande utveckling under denna tid.

Då arbetsuppgifterna för sektionsföreståndarnas tekniska assistenter å 1, 5 och 10 maskinsektionerna torde kunna jämföras med dem för sektionsföreståndarnas närmaste man på vissa av de bansektioner, vid vilka finnas inrättade ingenjörstjänster i 25 lönegraden, anser sig lönenämnden icke böra motsätta sig järnvägsstyrelsens förslag beträffande nämnda tekniska assistenter.

I övrigt har styrelsens ifrågavarande förslag icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen.

På skäl, som lönenämnden angivit, anser jag mig böra tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag om uppflyttning av närmaste mannen till verkstadsföreståndaren vid huvudverkstaden i Örebro från verkstadsingenjör i Ca 29 till förste verkstadsingenjör i Ca 30 samt sektionsföreståndarnas tekniska assistenter vid 1, 5 och 10 maskinsektionerna från Ca 23 till Ca 25. Ej heller i övrigt föranleda styrelsens här berörda förslag någon erinran från min sida. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörstjänster i Ca 23 med två inom styrelsen och tre vid driftsavdelningen.

Uppflyttning av 1 förste byråsekreterare från Ca 30 till byrådirektör i Ca 31, 1 bokhållare från Ca 21 till byråsekreterare i Ca 24 samt inrättande av en byråsekreterartjänst i Ca 24 i samband med indragning av 1 kontorsskrivartjänst i Ca 19. Förste byråsekreteraren förestår drifttjänstbyråns allmänna avdelning. Övriga förslag beröra godstaxebyråns kommersiella avdelning och godstrafikbyråns transportavdelning.

Järnvägsstyrelsen.

I förslaget om inrättande av högre tjänster för år 1947 hemställde styrelsen om uppflyttning av förste byråsekreterarbefattningen i dåvarande A 26 (Ca 29) på *drifttjänstbyråns allmänna avdelning* till byrådirektörsbefattning. I enlighet med statens lönenämnds förslag upptogs dock denna tjänst av Kungl. Maj:t endast som förste byråsekreterare i A 27 (Ca 30). Detta biträdades av riksdagen och befattningen i fråga inrättades från och med den 1 juli 1947.

På allmänna avdelningen handläggas personalärenden, avseende personalstat, personaluppsättning, tjänstgöringsföreskrifter, besvärärenden, tillämpningsföreskrifter samt en mångfald andra frågor.

Arbetsbördan på avdelningen har avsevärt ökat genom tillkomsten av nya författningar och förhandlingsöverenskommelser, som intimt beröra drifts-avdelningens stora personalstock. Detta har bidragit till att än mer öka både antalet ärenden, som handläggas på byråns allmänna avdelning, som ock antalet hänvändelser dit från linjeexpeditioner, personalorganisationer och enskilda tjänstemän. Från den 1 juli 1948 ha dessutom de till trafikförvaltningen Göteborg—Dalarne—Gävle hörande stora järnvägarna ävensom Gotlands järnväg och västra smalspårnätets järnvägar inlemmats i statens järnvägar. Härigenom har drifttjänstbyrån tillförts nya och stora arbetsuppgifter, som icke minst berört och beröra byråns allmänna avdelning. Denna utveckling har ännu icke avstannat, eftersom redan från och med den 1 juli 1949 ytterligare enskilda järnvägar planenligt skola införlivas med statens järnvägar. Med hänsyn till anförda förhållanden anser styrelsen det vara synnerligen väl motiverat, att ifrågavarande tjänst som föreståndare för drifttjänstbyråns allmänna avdelning höjes till byrådirektörs grad.

Å *godstaxebyråns kommersiella avdelning* tjänstgör en bokhållare, vilken med förordnande som byråassistent i Ca 23 fungerar såsom arbetsledare för avdelningens tre utredningsgrupper, vardera bestående av en bokhållare och en kontorsskrivare. Enligt för avdelningen utarbetad organisationsplan skall byråassistenten i regel föredraga fraktnedsättningsärenden för avdelningsföreståndaren samt granska koncept till utgående skrivelser rörande fraktnedsättningar. Närmare detaljerat te sig arbetsuppgifterna sålunda.

Avdelningens föreståndare överlämnar till byråassistenten — med eller utan direktiv och kommentarer — alla från trafikanter, trafikombud etc. inkomna framställningar och förslag om fraktnedsättningar. Denne fördelar i sin tur ärendena på de tre utredningsgrupperna, eventuellt med särskild anvisning om vad som bör beaktas vid utredningen. Då sådan utförts, återkommer ärendet till byråassistenten, som därefter har att föredraga detsamma för föreståndaren för beslut eller — i mera kvalificerade fall — för vidare föredragning för byråchefen. Förslagskoncept till svar och order uppsätts under arbetets gång antingen av vederbörande utredningsgrupp, ofta efter konferens med byråassistenten, eller ock av denne själv.

Givetvis kommer byråassistentens förslag eller tillrådan att spela en mycket viktig roll vid de olika fallens behandling. Som främste målsman för den egentliga fraktnedsättningsbehandlingen — föreståndaren och dennes ställföreträdare ha ju även vidare arbetsuppgifter — har byråassistenten att bevaka enhetligheten vid ärendenas handläggning. Allt detta förutsätter god kännedom om de konkurrerande transportmedlens prissättningar och transportmöjligheter liksom ock om de större industriföretagens produktion, försäljningsområden och inbördes konkurrens. Ofta händer också att byråassistenten kommer i förhandlingsmässig kontakt med de nedsättningssökande trafikanterna. Hans arbete är av stor ekonomisk betydelse för verket och är därjämte förenat med ett avsevärt internt ansvar. Tilläggas må att arbetsomfattningen på senare tid ökats högst väsentligt genom införlivandet av

trafikförvaltningen Göteborg—Dalarne—Gävle järnvägar och västgötaborna. Det anses därför synnerligen välmotiverat — både i och för sig samt vid jämförelse med andra motsvarande befattningar hos styrelsen — att befattningen i fråga placeras i Ca 24, varvid en bokhållarbefattning kan indragas.

Arbetet på *godstrafikbyråns transportavdelning* har under de senaste åren ökat oavbrutet såväl kvantitativt som kvalitativt bland annat på grund av förståtligandet av enskilda järnvägar. En följd av den allmänt ökade arbetsbördan å avdelningen har blivit, att en del arbeten, som tidigare handhäfts av byråsekreterare, till exempel arbetet md transportplanerna för fraktstyckegods, måst överflyttas på en tjänsteman i bokhållares grad. Utarbetandet av dessa planer kräver god förfarenhet, noggrannhet och rutin samt god kännedom om de lokala förhållandena på linjen, om tågplaner, transportvägar m. m. Planerna omarbetas helt vid varje tidtabellsskifte men kräva dessutom ett kontinuerligt arbete för att anpassas efter de variationer i fråga om tåglägen, konkurrensförhållanden m. m., som uppstå under tidtabellperioden och som beröra godstransporttjänsten.

Bland övriga arbetsuppgifter, som åvila nämnde bokhållare, må även nämnas utarbetandet av publikationen »Fortaxan», som innehåller uppgifter, föreskrifter och taxor för godsbefordringen å billinjer, som utföra transporter i samarbete med järnvägarna, ävensom uppgifter om och taxor för de stationsorter, där hemforsling och avhämtning av järnvägsgods äga rum. Publikationen utges i ny upplaga varje år men kompletteras kontinuerligt, när ny godsforstjänst eller nya billinjer tillkomma. Han har vidare att utföra större utredningar och att handlägga viktigare allmänna ärenden, bland annat sådana som stå i samband med av olika statliga myndigheter och institutioner utfärdade föreskrifter, som beröra transporttjänsten. Han måste därför hålla sig å jour med de föreskrifter berörande transporttjänsten, som utfärdas av generaltullstyrelsen, medicinalstyrelsen, handelskommissionen, livsmedelskommissionen med flera, och har att utarbeta förslag till de tillämpningsföreskrifter, som för järnvägens del bliva erforderliga med anledning av nya författningar och förordningar på dessa områden. Ofta blir härvid fråga om att självständigt förhandla med vederbörande myndigheter och institutioner. Han är därjämte avdelningsföreståndaren behjälplig med redigeringen av statens järnvägars författning Godstransportföreskrifter del I, som innehåller allmänna bestämmelser om behandlingen av lik, levande djur, gods av olika slag och försändningssätt samt vissa slag av tjänsteförsändelser under transporter. Det är även avsett, att innehavaren av här berörda tjänst skall påläggas en ny arbetsuppgift. För att nedbringa statens järnvägars utgifter för förkommet och skadat gods ha olika åtgärder tidigare vidtagits av styrelsen. Trots detta ha kostnaderna för förkommet och skadat gods icke visat någon tendens att minska. Behovet av en intensifierad upplysningsverksamhet och övervakning på detta område framstår därför som en betydande angelägenhet, och är det avsett att här ifrågavarande tjänstehavare skall särskilt ägna sig åt arbetet för minskning av skador å godset under transporten.

På grund av de många och kvalificerade arbetsuppgifter, som äro förenade med denna tjänst, anser styrelsen, att tjänstens placering i Ca 24 är väl motiverad. Bokhållarbefattningen kan dock icke indragas, enär arbeten, som

böra handläggas av tjänsteman i bokhållares grad, på grund av den allmänna arbetsökningen för närvarande måste handhas av tjänsteman av kontorsskrivares grad. En kontorsskrivarbefattning kan däremot indragas.

Statens lönenämnd.

Av vad järnvägsstyrelsen anfört som motiv för uppflyttning av vissa tjänster till byrådirektörsgraden synes lönenämnden framgå, att tjänsten som förste byråsekreterare på drifttjänstbyråns allmänna avdelning i första hand bör uppflyttas.

Lönenämnden finner vidare de med de bägge övriga befattningarna förenade göromålen så pass kvalificerade, att lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot deras hänförande till byråsekreterargraden.

Departementschefen.

Ej heller jag har funnit anledning till erinran mot järnvägsstyrelsens förslag. Jag tillstyrker därför, att förste byråsekreteraren på drifttjänstbyråns allmänna avdelning uppflyttas till byrådirektör samt att de två föreslagna byråsekreterartjänsterna i Ca 24 upptagas i personalförteckningen. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning inom styrelsen av antalet bokhållartjänster i Ca 21 med en och antalet kontorsskrivartjänster i Ca 19 med en.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har järnvägsstyrelsen hemställt om *dels* uppflyttning av ombudsmannen från Ca 31 till byråchef i Ca 33, *dels* uppflyttning av de två föreståndarna för förrådsbyråns tekniska avdelningar från förste byråingenjörer i Ca 30 till byrådirektörer i Ca 31, *dels* inrättande av en trafikinspektörstjänst i Ca 29 på persontrafikbyrån, *dels* inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ca 27 på persontaxebyråns inländska avdelning, *dels* uppflyttning av två ingenjörer vid huvudverkstäderna från Ca 25 till Ca 27, *dels* uppflyttning av tre bokhållare, en på reklamavdelningen, en på persontrafikbyråns vagnavdelning och en på samma byrås reseavdelning, från Ca 21 till byråsekreterare i Ca 24, *dels ock* uppflyttning av fyra byråassistenter på kontrollkontoret från Ca 23 till kontrollörer i Ca 24.

Statens lönenämnd finner skäl tala för uppflyttning av ombudsmannen till Ca 33 med benämningen byråchef men förbiser icke, att en sådan uppflyttning kan komma att medföra krav på förbättrad lönegradsplacering för andra dylika tjänster inom statsförvaltningen. Såsom jag i det föregående framhållit, synes lönenämnden av vad styrelsen anfört såsom motiv för uppflyttning av två förste byråingenjörer och en förste byråsekreterare till byrådirektörsgraden framgå, att tjänsten såsom förste byråsekreterare i första hand bör uppflyttas. Därest förhållandena nödvändiggöra inrättande av en trafikinspektörstjänst på persontrafikbyrån, har lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen. Beträffande förste byråsekreterartjänsten på persontaxebyråns inländska avdelning fin-

ner lönenämnden lämpligt, att med den slutliga prövningen av tjänstens lönegradsplacering får anstå, tills den nu arbetande personalkommissionen avgivit utlåtande i ämnet. Med uppflyttningen av de två ingenjörerna vid huvudverkstäderna samt de tre bokhållarna på reklamavdelningen och persontrafikbyrån anser lönenämnden böra tills vidare anstå. Däremot har lönenämnden icke velat motsätta sig förslaget om uppflyttning av de fyra byråassistenterna på kontrollkontoret till kontrollörer.

Ledamoten Ruist har i särskilt yttrande förordat inrättande av den föreslagna förste byråsekreterartjänsten på persontaxebyråns inländska avdelning och den föreslagna uppflyttningen av ingenjörsbefattningarna vid huvudverkstäderna, medan ledamoten Sjöberg förklarar sig kunna biträda förslaget om uppflyttning av fyra byråassistenter på kontrollkontoret endast i vad avser en tjänst å huvudavdelningen för trafik med utlandet.

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd tillstyrka ifrågasvarande förslag.

Nya tjänster i anledning av statsförvärv av enskild järnväg. I annat sammanhang (prop. nr 60) föreslås, att Norsholm—Västervik—Hultsfreds järnvägar införlivas med statsbanenätet den 1 juli 1949. Vid bifall härtill erfordras å ordinarie stat 1 stationsinspektorstjänst i Ca 25 samt å övergångsstat 1 förste byråsekreterar- och 1 ingenjörstjänst i Ca 27.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet byrådirektörer i Ca 31 från 21 till 22, ökning av antalet förste baningenjörer i Ca 30 från 28 till 29, ökning av antalet förste byråingenjörer i Ca 30 från 6 till 7, minskning av antalet förste byråsekreterare i Ca 30 från 8 till 7, ökning av antalet förste verkstadsingenjörer i Ca 30 från 4 till 5, minskning av antalet baningenjörer i Ca 29 från 12 till 11, ökning av antalet byråingenjörer i Ca 29 från 19 till 22, minskning av antalet verkstadsingenjörer i Ca 29 från 4 till 3, ökning av antalet ingenjörer i Ca 27 från 25 till 28, ökning av antalet ingenjörer i Ca 25 från 69 till 73, ökning av antalet stationsinspektorer i Ca 25 från 41 till 42, ökning av antalet byråsekreterare i Ca 24 från 38 till 40, ökning av antalet expeditiönsföreståndare i Ca 24 från 30 till 31, ökning av antalet förste styrmän av klass 1 i Ca 24 från 3 till 4, ökning av antalet kontrollörer i Ca 24 från 16 till 17 samt ökning av antalet revisorer i Ca 24 från 6 till 7.

Statens vattenfallsverk.

Uppflyttning av 2 ingenjörer från Ca 27 till byråingenjörer i Ca 29. Ifrågasvarande bägge befattningshavare tjänstgöra vid Trollhätte kraftverk, den ene som maskiningenjör vid kraftverkets driftavdelning och den andre som linjeingenjör.

Vattenfallsstyrelsen.

Befattningen som *maskiningenjör* inrättades år 1940. Sedan dess har maskinutrustningen i götaälvsstationerna ökat väsentligt, och maskiningenjörrens arbetsuppgifter ha icke blott härigenom utan även av andra orsaker utökats. Maskininstallationen, som år 1935 angavs till 18 stora turbiner och 21 stora generatorer, omfattar nu 20 stora turbiner och 23 stora generatorer. Ökningen i antalet är visserligen icke så stor, men huvudmaskineriets effekt har ökat från 175 000 till 275 000 kW. Därtill kommer, att de båda nytillkomna aggregaten, d. v. s. maskinerna i Hojumstationen med tillhörande hjälpmaskineri, äro mer komplicerade än de äldre aggregaten, varigenom större krav måste ställas på tillsynen samtidigt som alla revisionsarbeten på dessa maskiner ställa större krav på den ledande personalen.

Maskiningenjören handlägger alla frågor rörande turbiner, generatorer, lyftanordningar och hissar, luckor och andra liknande vattenavstängningsanordningar, isgrindsuppvärmning och islansor samt invallningen mellan Trollhättan och Vargön jämte tillhörande pumpanordningar. I dessa arbetsuppgifter ingå sålunda alla underhålls- och revisionsarbeten på nämnda anläggningsdelar ävensom eventuella ombyggnader på dessa delar. Han skall vidare övervaka, att erforderlig reservmateriel för sådana anläggningsdelar finnes, och över huvud dirigera och övervaka allt arbete på kraftstationernas mekaniska anläggningsdelar. Utöver nämnda arbetsuppgifter handlägger maskiningenjören alla brandskydds- och luftskyddsfrågor vid kraftstationerna. Till hans åligganden hör därjämte upprättande av anslags- och driftkostnadsstater för dessa stationer. Slutligen bör även nämnas, att maskiningenjören ålagts att förrätta inspektioner av turbinmaskinerierna i kraftverkets mindre kraftstationer vid Floda, Melltorp, Assmebro och Strömmen, totalt sju turbiner. Maskiningenjörrens sakkunskap tages även i anspråk av styrelsen och andra kraftverksförvaltningar bl. a. därigenom att han i viss utsträckning anlitas för kontrollantskap beträffande styrelsens turbinbeställningar hos Nohab.

Befattningen som *linjeingenjör* tillkom år 1942. Sedan dess har linjeingenjörrens arbetsuppgifter undergått en väsentlig ökning, företrädesvis därigenom att kraftverkets linjeavdelning under senare år dels måst anlitas för nybyggnad av primärlinjer, som tidigare ombesörjts av styrelsens stamlinjebyggnadsavdelning, dels därigenom att linjeavdelningen även fått taga hand om en del större sekundärlinjearbeten. För närvarande äro sålunda cirka 100 km ledningar för 130 och 50 kV under byggnad. Sedan dessa färdigställts, komma de till kraftverket hörande primärlinjerna att omfatta en längd av ca 1 600 km, vilket innebär 30 % ökning i förhållande till år 1941. Sedan förenämnda nu pågående primärlinjearbeten färdigställts, komma ytterligare primärlinjer att erfordras inom kraftverkets avsättningsområde. Åtskilliga sådana äro redan nu projekterade.

Med hänsyn till den alltjämt föreliggande kraftiga ökningen av kraftavsättningen bearbetas för närvarande av styrelsen flera projekt för att tillgodose kommande kraftbehov inom olika delar av Trollhätte kraftverks av-

sättningsområden. Styrelsen planerar därjämte ett nytt ångkraftverk i göteborgstrakten. Allt detta innebär emellertid en planläggning av nya linjesträckningar och nya transformatorstationer, vid vilken linjeingenjören vid kraftverket måste biträda och därvid göra ingående undersökningar ute i terrängen. Med hänsyn till de svårigheter, som framdragningen av linjerna för de högsta spänningarna (200 och 380 kV) innebär, speciellt med hänsyn till bebyggelsen i mera tätbebyggda trakter, ställa dessa undersökningar stora krav på vederbörandes erfarenhet och förutseende.

Statens lönenämnd.

Lönenämnden har icke funnit vattenfallsstyrelsens ifrågavarande förslag föranleda något särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Departementschefen.

För egen del finner jag vad vattenfallsstyrelsen anfört motivera en förbättrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare. Jag tillstyrker därför, att två ingenjörstjänster uppflyttas från Ca 27 till byråingenjörstjänster i Ca 29.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har vattenfallsstyrelsen hemställt om uppflyttning av *dels* en byråchef från Ca 33 till ekonomidirektör i Cp 14, *dels* två byråchefer från Ca 33 till kanslidirektörer i Cp 14, *dels* en förste revisor på styrelsens revisionskontor från Ca 27 till Ca 29, *dels* ock en byråassistent på trycksakskontoret från Ca 23 till byråsekreterare i Ca 24.

Statens lönenämnd anser, att resultatet av pågående utredning rörande löneställningen för byråchefer m. fl. högre tjänstemän bör avvaktas, innan frågan om förevarande byråchefers löneställning upptages till avgörande. Med hänsyn särskilt till att revisionsavdelningen inom vattenfallsstyrelsen är av väsentligt mindre omfattning än motsvarande avdelningar inom övriga kommunikationsverk, kan lönenämnden icke finna, att vad styrelsen anfört bör föranleda ändrad löneställning för förste revisorn. Lönenämnden kan ej heller finna, att byråassistentens arbetsuppgifter utgöra grund för uppflyttning av befattningen i fråga.

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd tillstyrka ifrågavarande förslag.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet byråingenjörer i Ca 29 från 8 till 10 och minskning av antalet ingenjörer i Ca 27 från 7 till 5.

Luftfartsverket.

Å luftfartsstyrelsens personalförteckning finnas uppförda fem tjänster såsom kontorist i Ca 13, av vilka en är avsedd för styrelsens registrator och en för styrelsens kassör.

Styrelsen erinrar, att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 föreslog inrättande av en registratorsbefattning i Ca 15. Förslaget föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Sedan 1947 års biträdesutredning numera framlagt förslag rörande den högre biträdespersonalens ställning m. m., anser sig styrelsen böra förnya sin framställning. Styrelsen framhåller bl. a., att registratorns arbetsuppgifter och ansvar komma att undergå en väsentlig ökning i och med att styrelsen i sin helhet inflyttar i gemensamma lokaler. Befattningen bör upptagas under benämningen kansliskrivare. Samma tjänsteställning bör givas åt kassören. För bifall till dessa förslag erfordras, att benämningen kansliskrivare för luftfartsverkets del införes i tjänsteförteckningen. Härtill kräves riksdagens medgivande.

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd tillstyrka ifrågavarande förslag.

Hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o bemyndiga Kungl. Maj:t att i de av riksdagen godkända personalförteckningarna för post- och telegrafverken, statens järnvägar och statens vattenfallsverk vidtaga de ändringar, jag i det föregående förordat;

2:o medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av mig i det föregående förordade ändringar;

3:o bemyndiga Kungl. Maj:t att å övergångsstat uppföra de tjänster och utfärda de övergångsbestämmelser i övrigt, som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hård af Segerstad.